

LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA U
RIBARSTVU LOKALNE AKCIJSKE GRUPE U
RIBARSTVU ALBA
ZA PROGRAMSKO RAZDOBLJE 2021. – 2027.

U Labinu, 24. siječnja 2024.

Sufinancira
Europska unija

Program
ZA RIBARSTVO
I AKVAKULTURU

Sadržaj

1. Opis zemljopisnog područja	1
1.1. Zemljopisno područje.....	1
1.2. Broj stanovnika	1
1.3. Reljefne i klimatske karakteristike	2
1.4. Kulturna, povijesna i prirodna baština	3
1.5. Natura 2000	6
1.6. Stanje društvene i komunalne infrastrukture na području FLAG-a ALBA	7
1.7. Društvena infrastruktura.....	7
1.8. Zdravstvena infrastruktura	8
1.9. Stanje komunalne infrastrukture	8
1.10. Gospodarske značajke područja	10
1.11. Glavne gospodarske djelatnosti.....	11
1.12. Turizam	12
1.13. Ribarstvo	15
1.13.1. Broj gospodarskih subjekata u ribarstvu na ribarstvenom području FLAG-a ALBA	16
1.14. Poljoprivreda	20
1.15. Stanje gospodarstva.....	21
1.16. Tržište radne snage	23
1.17. Demografske i socijalne značajke ribarstvenog područja	24
1.17.1. Obrazovna struktura stanovništva.....	25
1.17.2. Školstvo.....	25
1.17.3. Organizacije civilnog društva (OCD)	26
2. REZULTATI PROVEDBE LRSR U RAZDOBLJU 2014.-2020.....	27
3. OPIS PROCESA I POSTUPKA UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA I ZAJEDNICE U PRIPREMI, IZRADI I PROVEDBI LRSR-a.....	28
3.1. Uključenost lokalnih dionika u provedbu LRSR	28
4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA (GOSPODARSKE, SOCIJALNE I OKOLIŠNE MEĐUPOVEZANOSTI), UKLJUČUJUĆI SWOT ANALIZU	30
4.1. SWOT ANALIZA	30
4.2. Rezultati analize stanja.....	32
5. OPIS I HIJERARHIJA CILJEVA LRSR-A, UKLJUČUJUĆI JASNE I MJERLJIVE POKAZATELJE, ODNOSNO MJERLJIVE CILJNE VRIJEDNOSTI U POGLEDU OSTVARENJA ILI REZULTATA, TE POVEZANA PLANIRANA DJELOVANJA	33
5.1. Prikaz potreba FLAG područja	33
5.2. Opći ciljevi, prioriteti i mjere LRSR.....	35

5.3.	Opis mjera LRSR	37
5.4.	Dodjeljivanje većeg intenziteta potpore	49
5.5.	Sinergijski karakter LRSR-a	49
5.5.1.	Plavo gospodarstvo i doprinos ciljevima iz članka 29. Uredbe (EU) br. 2021/1139 i PRARH.....	49
5.5.2.	Usklađenost s županijskim Planom razvoja Istarske županije.....	50
5.5.3.	Jačanje veza između različitih sektora i različitih vrsta dionika u okviru ribarstvenog područja	51
5.5.4.	Doprinos održivom plavom gospodarstvu i prioritetnim područjima strategije pametne specijalizacije (S3)	51
6.	MEHANIZMI I NAČINI UPRAVLJANJA, PRAĆENJA I EVALUACIJE (NAČIN UPRAVLJANJA PROVEDBOM, NADZORA PROVEDBE I OCJENJIVANJA USPJEŠNOSTI PROVEDBE STRATEGIJE), KOJIMA SE DOKAZUJU KAPACITETI LOKALNE AKCIJSKE SKUPINE ZA PROVEDBU LRSR-A.....	53
6.1.	Opis partnerstva.....	53
6.2.	Kapacitet FLAG-a za provedbu LRSR	53
6.2.1.	Ljudski kapacitet.....	53
6.2.2.	Financijski kapacitet	54
6.3.	Praćenje i evaluacija LRSR.....	54
6.3.1.	Indikatori za Mjerenje Učinka LRSR	55
6.3.2.	Vrednovanje LRSR	55
6.4.	Opis postupka odabira projekta na razini FLAG-a	55
7.	FINANCIJSKI PLAN PROVEDBE LRSR-A I RADA FLAG-A.....	57
8.	PRILOZI.....	59
8.1.	Prilog 1. Popis kulturnih dobara na području FLAG-a ALBA	59
8.2.	Prilog 2. Popis Natura 2000 (Ekološka mreža) područja na teritoriju FLAG-a ALBA	62
8.3.	Prilog 3. Popis poduzetnika i zaposlenih (2020.-2022.) na području FLAG-a ALBA	63
8.4.	Prilog 4. Indikatori za mjerenje učinka provedbe LRSR Alba.....	65

Tablica 1. Opće značajke područja FLAG-a.....	2
Tablica 2. Kulturna baština područja FLAG-a.....	3
Tablica 3. Broj poduzetnika prema djelatnosti (NKD 2007) i broj zaposlenih u periodu od 2020.-2022. na području FLAG-a ALBA	12
Tablica 4. Kategorizirani turistički objekti na području FLAG-a ALBA	14
Tablica 5. Indeks turističke razvijenosti 2017.-2021.	14
Tablica 6. Dolasci turista na području FLAG-a ALBA u periodu od 2019.-2021.	15
Tablica 7. Noćenja turista na području FLAG-a ALBA u periodu od 2019.-2021.....	15
Tablica 8. Registriran broj aktivnih ribarskih plovila u gospodarskom ribolovu, na dan 01.08.2023.....	16
Tablica 9. Broj plovila za gospodarski ribolov na dan 01.08.2023.....	17
Tablica 10. Iskrcaj morskih organizama u iskrcajnim mjestima na području FLAG-a ALBA	17
Tablica 11. Iskrcaj morskih organizama (2019.-2022.) za područja: RH, IŽ i FLAG-a.....	18
Tablica 12. Iskrcaj morskih organizama (2019.-2022.) za područje FLAG-a ALBA	19
Tablica 13. Broj poduzetnika i osnovni pokazatelji poslovanja od 2020. - 2022. na području FLAG-a ALBA	22
Tablica 14. Dobna i spolna struktura nezaposlenih na području FLAG-a ALBA u 2022.	22
Tablica 15. Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti 2018.	23
Tablica 16. Dobna struktura stanovništva na području FLAG-a ALBA.....	24
Tablica 17. Rezultati provedbe projekata za programski period 2014.-2020.	27
Tablica 18. Financijski plan provedbe LRSR	57
Tablica 19. Financijski plan provedbe LRSR po godinama	58
Tablica 20. Akcijski plan provedbe LRSR.....	58
Tablica 21. Popis zaštićenih kulturnih dobara na području Grada Labina.....	59
Tablica 22. Popis zaštićenih kulturnih dobara na području Općine Kršan	60
Tablica 23. Popis zaštićenih kulturnih dobara na području Općine Raša	60
Tablica 24. Popis zaštićenih kulturnih dobara na području Općine Sveta Nedelja.....	61
Tablica 25. Popis zaštićenih kulturnih dobara na području Općine Pićan.....	61
Tablica 26. Popis Natura 2000 (Ekološka mreža) područja na teritoriju FLAG-a, prema Direktivi o pticama i Direktivi o staništima)	62
Tablica 27. Popis poduzetnika i zaposlenih u periodu od 2020.-2022. na području FLAG- a ALBA.....	63
Slika 1. Područje FLAG-a ALBA.....	1
Slika 2. Ocjena kakvoće mora za kupanje 2019.-2022. na području FLAG-a ALBA.....	7

1. OPIS ZEMLJOPISNOG PODRUČJA

1.1. Zemljopisno područje

Ribarstveno područje FLAG-a ALBA, pripada statističkoj regiji Jadranska Hrvatska i teritorijalno se nalazi u istočnom dijelu Istarske županije, a obuhvaća pet jedinica lokalne samouprave – Grad Labin te općine Kršan, Pićan, Raša i Sveta Nedelja s ukupno 94 naselja. Izravni izlaz na more imaju Grad Labin te općine Kršan i Raša. Ukupna površina ribarstvenog područja FLAG-a je 390,92 km², od čega 124 km² zauzima Općina Kršan (površinom najveća), 80,15 km² Općina Raša, 71,85 km² Grad Labin, 64 km² Sveta Nedelja i 50,92 km² Općina Pićan (površinom najmanja). Granice FLAG-a u potpunosti prate administrativne granice područja JLS-ova koji se nalaze u njegovom sastavu. Na sjeveru i sjeverozapadu graniči sa administrativnim područjima općina Lupoglav i Cerovlje, na zapadu i jugozapadu sa općinama Gračišće, Barban i Marčana, na sjeveroistoku i istoku s Primorsko-goranskom županijom, dok na istoku i jugoistoku izlazi na sjeveroistočni dio Jadranskog mora.

Slika 1. Područje FLAG-a ALBA

Područje FLAG-a i u novom Programskom razdoblju 2021. – 2027., karakteriziraju raznolika prirodna i kulturna bogatstva i povezano gospodarstvo.

1.2. Broj stanovnika

Prema službenim podacima Popisa stanovništva 2021., Državnog zavoda za statistiku, područje FLAG-a ima prosječnu gustoću naseljenosti 52,91 st/km² i ukupno 20.682 stanovnika.

Grad Labin ima 10.424 stanovnika i gustoću naseljenosti 145,08 st/km², Općina Sveta Nedelja ima 2.898 stanovnika i gustoću naseljenosti 45,28 st/km², Općina Kršan ima 2.829 stanovnika i gustoću naseljenosti 22,81 st/km², Općina Raša ima 2.809 stanovnika i gustoću naseljenosti 35,05 st/km², dok Općina Pićan ima 1.722 stanovnika i gustoću naseljenosti 33,82 st/km².

Tablica 1. Opće značajke područja FLAG-a

JLS	POVRŠINA (km ²)	BROJ NASELJA	BROJ STANOVNIKA 2021.	GUSTOĆA NASELJENOSTI (st/km ²)
Labin	71,85	17	10.424	145,08
Kršan	124	23	2.829	22,81
Piće	50,92	10	1.722	33,82
Raša	80,15	23	2.809	35,05
Sveta Nedelja	64	21	2.898	45,28
FLAG ukupno	390,92	94	20.682	52,91

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2021.

Ukupan broj stanovnika na području FLAG-a se smanjio za 8,45%, prema podacima DZS-a, što proizlazi usporedbom Popisa stanovništva 2021. (20.682 stanovnika) i Popisa stanovništva 2011. kada ih je bilo 22.590 (relevantan broj u Programskom razdoblju 2014.-2021.).

S obzirom da je smanjenje broja stanovnika, a ujedno i gustoće naseljenosti, zabilježeno u svim jedinicama lokalne samouprave, područje FLAG-a je doživjelo značajnu negativnu demografsku promjenu, kako slijedi:

- u Općini Raša smanjenje za 11,75% (s 3.183 na 2.809)
- u Gradu Labinu smanjenje za 10,46% (s 11.642 na 10.424)
- u Općini Piće smanjenje za 5,74% (s 1.827 na 1.722)
- u Općini Kršan smanjenje za 4,13% (s 2.951 na 2.829)
- u Općini Sveta Nedelja smanjenje za 2,98% (s 2.987 na 2.898)

Trend padajućeg broja stanovnika i smanjenje gustoće naseljenosti prati Republiku Hrvatsku, ali i Istarsku županiju. Tako je u Republici Hrvatskoj broj stanovnika smanjen sa 4.284.889 (Popis 2011.) na 3.871.833 (Popis 2021.), što je pad za 9,64%, a u Istarskoj županiji je broj stanovnika smanjen sa 208.055 (Popis 2011.) na 195.237 (Popis 2021.), što je pad za 6,16%.

Upravo navedeni podaci bi trebali biti temelj budućih strategija i akcijskih planova u novom programskom razdoblju 2021.-2027., a sve s ciljem poboljšanja demografske slike i održivog razvoja područja FLAG-a Alba.

1.3. Reljefne i klimatske karakteristike

Krški reljef, karakterističan za područje FLAG-a ALBA, bogat je raznovrsnim tipovima tla s obzirom na geološki sastav i vrstu (smeđe tlo na vapnencu, crvenica, fliš, rendzine, litosoli i dr.). Smeđa tla na vapnencu i crvenica, pogodni su za poljoprivrednu proizvodnju, dok su litosoli, iako minimalno plodna tla nepogodna za obradu, iznimno važan čimbenik zaštite prirode u pogledu ozelenjivanja krajolika.

Područje FLAG-a se reljefno može podijeliti na nizinski, brdoviti i planinski dio (područje Čepićkog polja, doline Raše i Boljunčice, prema masivu Ćićariji i Primorsko-goranskoj županiji).

Na području FLAG-a, u zoni užeg obalnog područja, je mediteranska klima (vruća i suha ljeta te blage i vlažne zime) s prosječnom godišnjom temperaturom zraka 14°C, srednjim temperaturama mora između 20 i 24°C u ljetnim mjesecima (ujedno i najsuši dio godine) i s preko 2.300 sunčanih sati godišnje. U ostalim područjima je klima submediteranskih obilježja (dijelom sredozemnih, a dijelom kontinentalnih), ovisno o reljefu i nadmorskoj visini. Padaline su najučestalije u jesenskim mjesecima (listopad i studeni), dok je snijeg rijetka pojava.

U priobalnom području FLAG-a pomorski promet otežavaju bura, jugo, tramuntana i istočni vjetar, dok maestral, ugodni povjetarac, ublažava ljetnu sparinu.

Područje FLAG-a bogato je šumama, pašnjacima i livadama. Karakteristična vegetacija za područje FLAG-a su hrast crnika, borove, grabove i bukove šume, termofilne šume i šikare hrasta medunca te travnjačke površine, ali i ugrožene biljne vrste poput Gospinog vlaska i endemične vrste Istarskog zvončića.

S obzirom da je Park Priroda Učka jednim dijelom i na području FLAG-a (dio Općine Kršan, tj. dijelovi naselja Šušnjevica, Nova Vas, Jasenovik i Kožljak), potrebno je istaknuti i bogatstvo faune tog područja: leptiri, ptice (ističu se sivi sokol i suri orao), vodozemci i gmazovi te sisavci.

U kontekstu gospodarskog ribolova, područje FLAG-a s obzirom na klimatske i reljefne predispozicije ima i bogatu morsku faunu.

1.4. Kulturna, povijesna i prirodna baština

Zajedničko bogatstvo čovječanstva je materijalna i nematerijalna kulturna baština, a čine ju pokretna (npr. zbirke predmeta u muzejima, galerijama, knjižnicama, crkveni inventar i predmeti, arhivska građa, zapisi, dokumenti, pisma, rukopisi, filmovi, arheološki nalazi, etnografski predmeti, novac, vrijednosni papiri i druge pokretne stvari od umjetničkog, povijesnog, paleontološkog, arheološkog, antropološkog i znanstvenog značenja), nepokretna (npr. grad, selo, naselje ili dio naselja, građevina ili dio građevine, memorijalno područje, spomenik i obilježje povezano s povijesnim događajima i osobama, arheološko nalazište i zona, podvodno nalazište i zona, područje i mjesto s etnološkim i toponimskim sadržajima, krajolik, vrtovi, perivoji i parkovi i dr.) i nematerijalna kulturna dobra umjetničkog, povijesnog, paleontološkog, arheološkog, antropološkog i znanstvenog značenja. Za razliku od materijalnog kulturnog dobra, nematerijalno se prenosi usmenom predajom ili drugačije, npr. usmeni izrazi i tradicija, odnosno, usmene književnosti koje uključuju i jezik; izvedbene umjetnosti poput glazbe, plesa, kazališta; društvene navade; običaji; rituali; proslave; znanja i uz njih vezani postupci o prirodi i svemiru te tradicijske rukotvorine, znanja i vještine. Neovisno, materijalna ili nematerijalna, kulturna baština se kontinuirano istražuje, proučava, prati, evidentira, dokumentira i promiče, a upravo je njezina zaštita važan čimbenik prepoznavanja, definiranja i afirmacije kulturnog identiteta. Prema javnoj knjizi, Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske, koji vodi Ministarstvo kulture i medija, u kulturnoj baštini područja FLAG-a prevladavaju nepokretna pojedinačna zaštićena kulturna dobra (27), zatim kulturno-povijesna cjelina (9), arheologija (2) i nematerijalna kulturna dobra (2).

Tablica 2. Kulturna baština područja FLAG-a

Zaštićeno kulturno dobro				Preventivno zaštićeno kulturno dobro	
Vrsta kulturnog dobra				Vrsta kulturnog dobra	
Nepokretna pojedinačna	Kulturno povijesna cjelina	Arheologija	Nematerijalna	Kulturno povijesna cjelina	Nepokretno pojedinačna
26	8	2	2	1	1

Izvor: Ministarstvo kulture, Registar kulturnih dobara, 2023.

Kao nematerijalno kulturno dobro ističu se Labinska skupina govora, kao neizostavan čimbenik u pripadnosti i očuvanju lokalnoga identiteta s obzirom na unikatan govorni sustav (ekavski dijalekt čakavskog narječja) i Istro-rumunjski govori koji su po broju govornika

najmanji (govore se u desetak sela i zaselaka) od četiri povijesna rumunjska dijalekta, a dijele se na sjevernu i južnu skupinu.

Od materijalne kulturne baštine na području FLAG-a se ističu:

Kulturno-povijesna cjelina grada Labina sa očuvanim srednjovjekovnim rasterom ulica i nizom renesansnih i baroknih palača i crkvi te gradskim kazalištem;

Labinska gradska loža iz 16. st., smještena na glavnom gradskom trgu, izvan zidina u kojoj je smješten dio lapidarija s povijesnim grbovima Grada Labina i aristokratskih labinskih obitelji;

Rudarsko-industrijski kompleks „Pijacal“ iz 20. st. je vrijedan arhitektonski, urbanistički te memorijalni i simbolični značaj i za grad Labin i Labinštinu;

Ugljenokop Tupljak, izvozni rudarski toranj (Šoht) s toplom vezom, nekadašnjeg istarskog ugljenokopa "Raša" u Podlabinu iz 20. st.;

Olupina potonulog ratnog broda TA-36 (Stella Polare) čiji je komandni most s krmenim dijelom očuvan, a nalazi se oko 800 metara južno od pristaništa Brestova;

Kaštel u utvrđenom naselju Kršan iz 13. st., kojem je očuvana kula četverokutnog tlocrta;

Kulturno-povijesna cjelina Pićana, grad na kamenoj uzvisini s očuvanim gradskim vratima iz 14. st.;

Crkva sv. Mihovila, jednobrodna romanička građevina, pravokutnog tlocrta, s istaknutom polukružnom apsidom te preslicom s dva luka na pročelju;

Kulturno-povijesna cjelina Raša, najmlađi grad u Istri koji je nastao zbog potreba radnika u rudniku ugljena - rudnik Raša je od ove godine otvoren za javnost i jedini je rudnik u Hrvatskoj koji se može posjetiti, a predstavlja veliki potencijal razvoja turizma temeljenog na industrijskoj baštini;

Kulturno-povijesna cjelina naselja Šumber s kaštelom je vrijedan spomenik fortifikacijske i stambene arhitekture u Istri.

Rudarstvo, kao najznačajnija gospodarska grana u povijesti Labinštine, se jednim dijelom povezuje i s ribarstvom, s obzirom da se u počecima rudarenja najviše iskorištavao „rusi ugljen“ (koji se mogao naći na površini zemlje) koji se koristio u postupku impregnacije donjeg dijela čamca ili jedrenjaka.

Jedan od primjera industrijske baštine na području FLAG-a je i Teleferika u naselju Rabac, nekadašnja žičara i luka za transport boksita čija je revitalizacija neophodna kako bi se sačuvala vrijedna industrijska i kulturna baština povezana sa pomorstvom i ribarstvom, a na čijim je temeljima i nastalo naselje Rabac u sastavu Grada Labina.

Osim vrijedne i bogate povijesne i kulturne baštine područja FLAG-a, svoj doprinos oživljavanju specifičnosti lokalnih i regionalnih obilježja identiteta daju i udruge (47 aktivnih) koje djeluju u području kulture i umjetnosti.

Ribarske fešte, koje se na području FLAG-a održavaju tijekom ljetnih mjeseci, poznate su po bogatoj gastronomskoj ponudi i programu, kojima privlače mnogobrojne posjetitelje i turiste.

Tradicionalno se svake godine u Plomin Luci održava Ribarska fešta na Porte kojom se promovira plominska ribarska baština, a posjetitelji imaju priliku uživati u bogatoj ponudi domaćih ribljih specijaliteta od friško ulovljene ribe (lignje, srdele, školjke, tuna, salate od hobotnice, brancini itd.) pripremljenih na licu mjesta. Osim gastronomske ponude, u sklopu fešte se organiziraju i dječje igre s ciljem educiranja i očuvanja ribarske i maritimne tradicije i baštine. Neke od igara su: ulovi ribu, ubaci ribu u mrežu, prenesi ribu te skakanje u vrećama i

potezanje konopa. Ove godine je u sklopu ribarske fešte prezentirana riblja kuharica, a dijelili su se i promotivni materijali koji su ukratko djecu informirali o bogatoj ribarskoj baštini plominskog kraja i budućem tematskom dječjem igralištu u Plomin Luci (u sklopu projekta „Izgradnja i opremanje tematskog dječjeg igrališta u Plomin Luci“).

U malom ribarskom naselju Trget, tradicionalno se održava Fešta od pidoći kojom se slavi školjka po kojoj je naselje i poznato. Pidoće (dagnje) se tradicionalno uzgajaju u tom dijelu Raškog zaljeva, poznatom po ribarstvu i marikulturi, a osim školjki, promoviraju se i riblja jela od lignji, skuše, srdela i dr. Osim hrane, posjetitelji degustiraju i vina karakteristična za ovo područje (malvazija, muškat i dr.).

Jedna od gastro manifestacija na području Grada Labina, kojom se promovira ribarstvo na području FLAG-a je Festival kvarnerskog škampa. Na festivalu ugostitelji za posjetitelje pripremaju jela od kvarnerskog škampa ulovljenog od strane lokalnih ribara.

Ove godine su se na području FLAG-a po prvi put održale manifestacije „Skokom do mora“ i „More na Dubrove“.

Gastro manifestacija „Skokom do mora“ održala se kako bi se informiralo stanovnike Općine Sveta Nedelja i okolice o ribarskoj baštini ovog područja i potaknulo ih da dodatno uvrste ribu u svoju prehranu. Ujedno je ova manifestacija s temom ribarske tradicije predstavljena kao novi turistički proizvod.

Manifestacija „More na Dubrove“ je kulturno-edukativno-zabavni program, zamišljen kao riblji piknik, putem kojeg se posjetitelje informira o ribarskoj baštini uz degustaciju ribljih tanjura koje pripremaju lokalni ugostitelji. Manifestacija se održava u najvećem i najvažnijem parku Labinštine, Parku Skulptura Dubrova, a proizašla je iz istoimenog projekta, kojim se doprinosi valorizaciji i očuvanju ribarske baštine Općine Sveta Nedelja i područja FLAG-a Alba te podizanju svijesti stanovništva, poglavito djece, o tradicionalnom ribarskom identitetu Općine.

Manifestacije i događanja takve i slične vrste su izuzetno vrijedan dio bogatstva područja FLAG-a ALBA i neizostavan dio turističke ponude s obzirom da je područje FLAG-a, prepoznato kao turistička destinacija - mjesto okupljanja posjetitelja iz svih krajeva Hrvatske i inozemstva.

Razvoj maritimne i ribarske baštine je od iznimnog značaja, a isto potvrđuje i održana edukacija interpretatora baštine, običaja i tradicije, u Plominu, u sklopu projekta RIMIR koji je usmjeren ka očuvanju lokalne ribarske i maritimne baštine te jačanju sinergije ribarstva i turizma na području Općine Kršan. Edukacija je namijenjena onima koji žele unaprijediti svoja znanja i vještine, bolje upoznati lokalnu maritimnu i ribarsku baštinu te naučiti vještine interpretacije baštine održivog ribarstva i akvakulture ribarstvenog područja FLAG-a, odnosno svima zainteresiranim s tog područja. Cilj je lokalne dionike (iznajmljivači, tradicijski obrtnici, predstavnici TZ, javne ustanove u kulturi, studenti, predstavnici JLS, članovi udruga civilnog društva, članovi kulturnih društava, proizvođači suvenira i dr.) educirati kako u svojim djelatnostima, na inovativan način, interpretirati i promicati lokalnu ribarsku i maritimnu baštinu te naposljetku, kako stvoriti dodanu vrijednost proizvoda i usluga koje prodaju i/ili promiču. Sudionici s edukacije odlaze s naučenim vještinama interpretacije baštine, a kroz teoretski i praktični dio su upoznati s tematikom, tehnikama i alatima interpretacije, sve s ciljem postizanja što efikasnijeg krajnjeg rezultata - prezentacije tradicije ribarstva i pomorstva svog kraja u budućnosti.

Dječje igralište „Giuseppina Martinuzzi“ u Rapcu je prvo tematsko – edukativno igralište na području Grada Labina, koje je tzv. učionica na otvorenom sa spravama raznih morskih motiva,

gdje djeca uče o ribarskoj baštini Rapca, ali i o morskim organizmima i o moru i na taj način razvijaju ljubav prema morskom okolišu.

Upravo je spoj ribarske tradicije i proizvoda ribarstva polazišna točka daljnjeg razvoja turizma i povezanih djelatnosti te je očuvanje tradicije i njegovanje kulturno-povijesne baštine jedan od prioriteta JLS-ova s područja FLAG-a.

Područje FLAG-a, karakterizira i prirodna baština. Prema podacima Državnog zavoda za zaštitu prirode, na području FLAG-a se nalazi 5 zaštićenih područja, ukupne površine (GIS) 5.532,74 ha, od čega kopnenog 5.230,21 ha i 302,53 ha morskog dijela (iz Upisnika zaštićenih površina s Bioportala, <https://www.bioportal.hr/gis/>). Zaštićeno područje je jasno definirano područje koje je priznato sa svrhom i kojim se upravlja s ciljem trajnog očuvanja cjelokupne prirode, usluga ekosustava koje ono osigurava te pripadajućih kulturnih vrijednosti, na zakonski ili drugi učinkoviti način (definicija Međunarodne unije za očuvanje prirode). Prema kategorijama zaštićenih područja, na području FLAG-a se nalazi jedan park prirode (Učka), tri značajna krajobraza (Labin, Rabac i Uvala Prklog, Pićan i Učka-južni dio) i jedan spomenik parkovne arhitekture (Labin - dvije Glicinije). U Općini Kršan se nalazi Park prirode Učka i značajni krajobraz Učka-južni dio. U Gradu Labinu se nalazi značajni krajobraz Labin - Dvije glicinije i značajni krajobraz Labin, Rabac i uvala Prklog, koji se nalazi i na području Općine Raša. U Općini Pićan se nalazi istoimeni značajni krajobraz.

1.5. Natura 2000

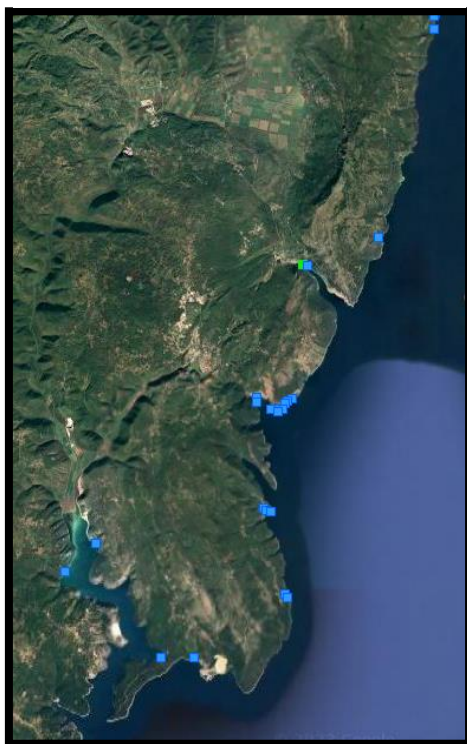
Ekološka mreža Natura 2000 je sastavljena od područja važnih za očuvanje ugroženih vrsta i stanišnih tipova Europske unije, a njezin cilj je očuvanje ili ponovno uspostavljanje povoljnog stanja ugroženih i rijetkih vrsta te prirodnih i polu prirodnih stanišnih tipova. Dijelovi FLAG-a Alba, koji se nalaze u ekološkoj mreži Natura 2000, zauzimaju oko 17,30% njegove ukupne površine, a obuhvaćaju jedno područje očuvanja značajna za ptice (SPA/POP) i 15 područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (SCI/POVS)¹.

Kako bi se očuvala prirodna baština ribarstvenog područja FLAG-a ALBA, neophodno je konstantno informirati i educirati stanovništvo o potrebi zaštite i očuvanja okoliša i bioraznolikosti područja. Izuzetno nepovoljan utjecaj na okoliš imaju tzv. divlja odlagališta krutog otpada, ali i neriješeni sustavi komunalnih, industrijskih i oborinskih otpadnih voda.

Prema javno dostupnim rezultatima praćenja kakvoće mora za kupanje, odnosno, konačne ocjene za razdoblje 2019.-2022. Instituta za oceanografiju i ribarstvo, čistoća mora je kvalitetna na cjelokupnom obalnom području FLAG-a. Konačna ocjena se određuje na kraju svake sezone ispitivanja na temelju rezultata kakvoće mora u protekloj i tri prethodne sezone ispitivanja, a temelji se na prisutnosti mikroorganizama, indikatora fekalnog onečišćenja i procjeni rizika onečišćenja). Kvaliteta morske vode je važan potencijal za razvoj ribarstva, marikulture, turizma i popratnih djelatnosti, stoga su zaštita, obnova i očuvanje morske bioraznolikosti i ekosustava, prioritetna zadaća FLAG-a.

¹ Popis Natura 2000 (Ekološka mreža) područja na teritoriju FLAG-a Alba nalazi se u Prilogu 2.

Slika 2. Ocjena kakvoće mora za kupanje
2019.-2022. na području FLAG-a ALBA

Kazalo: ■ izvrsno ■ dobro ■ zadovoljavajuće ■ nezadovoljavajuće

Izvor: www.izor.hr

1.6. Stanje društvene i komunalne infrastrukture na području FLAG-a ALBA

Razvoj i struktura društvenih djelatnosti moraju slijediti potrebe stanovništva/korisnika, budući da su od javnog interesa svakog područja i samo će se tako izravno doprinijeti podizanju i poboljšavanju standarda te kvalitetnom životu stanovništva na području, ali i društveno-gospodarskom rastu i razvoju.

Zakonska obveza komunalnih djelatnosti, koje obavljaju jedinice lokalnih samouprava, pravne i fizičke osobe, su osigurati trajno i kvalitetno provođenje, odnosno, održavanje komunalnih objekata/uređaja/aparata u stanju funkcionalne sposobnosti, sukladno načelima održivog razvoja.

Stanje društvene i komunalne infrastrukture na području FLAG-a ALBA je opisano u nastavku.

1.7. Društvena infrastruktura

Društvena infrastruktura na području FLAG-a je zadovoljavajuće razvijena, međutim, koncentrirana je na Grad Labin. Stoga, ostale općine s područja FLAG-a gravitiraju Gradu Labinu, kako bi zadovoljile potrebe za nedostupnim uslugama na svom području. Ustanove u kulturi na području FLAG-a su: Pučko otvoreno učilište (POU) uz koje djeluje Narodni Muzej Labin sa tri izdvojena objekta: Gradska galerija Labin, Memorijalna zbirka Matije Vlačića Ilirika i zbirka sakralnih umjetnina Porečko-pulske biskupije u crkvi Uznesenja Marijinog; Malo kazalište (Teatrino) koje djeluje u sklopu Talijanske unije; Centar za nematerijalnu kulturu Istre Etnografskog muzeja Istre (Općina Pićan) sa istraživačkom, arhivskom i dokumentacijskom, savjetodavnom i edukacijskom te produkcijskom djelatnosti; Centar Arsia (mali muzej rudarstva u Općini Raša); Gradska knjižnica (dio zaštićenog kompleksa industrijske kulturne baštine Pijacal, u kojoj se osim posudbe knjiga, održavaju kulturna i javna

događanja te animacijske, edukativne i kreativne radionice i igraonice); Osnovna umjetnička škola Matka Brajše Rašana (Grad Labin); Galerija – Suvenirnica Pićan. Područje FLAG-a Alba može se pohvaliti i umjetnošću na otvorenom u Parku skulptura Dubrova, koji je otvoren za javnost, odnosno, za sve koji vole prirodu, tišinu, ljepotu, meditaciju u zelenilu i miru, a pruža pogled na kamene skulpture (80) vrhunskih kipara većinom iz Hrvatske, ali i inozemstva. Neke skulpture se nalaze izvan parka, u Labinu, Rapcu, Pićnu, Sv. Nedelji i drugim gradovima u RH.

Svim ustanovama je jedini i osnovni cilj, odnosno, temelj postojanja, promicanje vrijednosti područja, stanovnika, povijesti, kulture te materijalne i nematerijalne baštine.

Na području FLAG-a ima puno biciklističkih staza (251 km), a najpoznatije su Bella Vista, Teran, Bistrocka Lucija, Istarski razvod i Liburnija. Razvoju biciklizma i sportskog turizma itekako doprinose bogata prirodna i kulturna baština područja FLAG-a.

1.8. Zdravstvena infrastruktura

Zdravstvena infrastruktura na području FLAG-a najraširenija je na području Grada Labina. Prema javno dostupnim podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, zdravstvenu infrastrukturu na promatranom području čini 13 ordinacija obiteljske (opće) medicine, 9 ordinacija dentalne medicine, jedna ordinacija za zdravstvenu zaštitu predškolske djece, dvije ordinacije za zdravstvenu zaštitu žena, četiri ugovorene medicinske sestre za zdravstvenu njegu u kući, tri ugovorene ljekarne, jedan ugovoreni tim u djelatnosti sanitetskog prijevoza, jedna ispostava doma zdravlja, jedna ispostava Zavoda za hitnu medicinu, jedna medicinu rada, jedna privatna ordinacija ortodoncije, jedna zdravstvena ustanova koja provodi hemodijalizu, palijativnu skrb i stacionar, jedan isporučitelj ortopedskih i drugih pomagala te jedna ustanova i privatna praksa za fizikalnu terapiju u kući. Bolnica i dežurnih ljekarni na području FLAG-a nema. Po svemu navedenom, proizlazi kako stanje zdravstvene zaštite ne odgovara u potpunosti stvarnim potrebama stanovništva na području FLAG-a.

Što se tiče socijalne skrbi, na području FLAG-a djeluje Centar za socijalnu skrb Labin i Raša-Dom za starije, a krajem ove godine će s radom započeti i Dom za starije u Labinu. Nedostatak domova za starije i nemoćne osobe također, negativno utječe na kvalitetu života lokalnog stanovništva.

1.9. Stanje komunalne infrastrukture

Komunalnu infrastrukturu na području FLAG-a čine cestovni, željeznički, zračni i pomorski promet, informacijsko-komunikacijska i energetska infrastruktura te vodoopskrba, odvodnja i gospodarenje otpadom.

Područjem FLAG-a prolaze državne, županijske i lokalne ceste, dok autocesta nema. Državne ceste povezuju Republiku Hrvatsku s mrežom glavnih europskih cesta, a područjem FLAG-a prolaze D 64 i D66. Županijske ceste su u funkciji općinskog i međuopćinskog povezivanja, a lokalne u funkciji povezivanja naselja unutar područja. Lokalne ceste imaju neriješenu odvodnju i slabu signalizaciju, a nerijetko su i bez nogostupa te su pješaci i biciklisti izloženi riziku kretanjem cestama kojima prometuju vozila. Za prometnu infrastrukturu područja FLAG-a karakteristične su i nekvalitetne nerazvrstane ceste.

Zračnih luka nema na području FLAG-a, pa se zračni promet uglavnom odvija preko Zračne luke Pula. Željeznički promet u Istri je od lokalnog značaja i nije dostupan na području FLAG-a s obzirom da većina općina nema željezničke pruge, a ni ona postojeća (Raška pruga) više ne prometuje. Istarska županija obuhvaća sedam luka županijskog značaja prema Naredbi o razvrstaju luka otvorenih za javni promet, od kojih se jedna, Luka Plomin nalazi na području FLAG-a. Lukama javnog prometa županijskog i lokalnog značaja upravljaju županijske lučke uprave, a osnivač im je Istarska županija, pa tako na području FLAG-a djeluje Lučka uprava Rabac.

Lučka uprava Rabac upravlja sa 7 luka: Rabac, Plomin Luka, Brestova, Tunarica, Sv. Marina, Trget i Prtlog. Luka Brestova je trajektno pristanište (bez komunalnih i nautičkih vezova) koje Istarsku županiju povezuje s Otokom Cresom, a ostale luke su lokalnog značaja.

Sigurnost Luke Rabac je često ugrožena, jer nije dovoljno zaštićena od vjetrova. Duž cijele obale, Luka ima potrebnu infrastrukturu za napajanje brodova strujom i vodom. Za nautički turizam je nesigurna, s obzirom na otvorenost prema jugu. U planu je zaštita Luke izgradnjom primarnog lukobrana te izgradnja uređenog sidrišta zbog nedostatka vezova tijekom ljetne sezone.

Plomin Luka (nekoć trgovačka i ribarska luka značajna za izvoz boksita, spojena željezničkom prugom s rudnikom u Šumberu) je smještena u Plominskom zaljevu dugom oko 4 km i širokom najviše 400 m, koji ima oblik fjorda. Budući da je zaljev usječen u kopno iznad kojeg su gore, prirodni je štit od vjetrova i nevera, stoga u ovu ribarsku luku rado zalaze i nautičari.

U iskrcajnoj luci Rabac ribari u ograđenim boksovima drže opremu i alate, dok se u luci Plomin boksovi koriste za razvrstavanje otpada. Prema podacima iz Godišnjeg programa rada i razvoja luka Županijske lučke uprave Rabac za 2023. godinu (https://lu-rabac.hr/assets/documents/2022/12/godisnji_program_rada_2023.pdf), komunalne vezove imaju samo luke Rabac (32) i Trget (295), a nautičke, luke Rabac i Trget (10 vezova za brodove do 14 m dužine) te Sv. Marina (pet bova za brodove dužine do 6 m) i Plomin Luka (po potrebi i uz najavu tijekom ljetnih mjeseci).

Nadalje, prema podacima iz Godišnjeg programa rada i razvoja luka Županijske lučke uprave Rabac za 2023. godinu, vezano za komunikacijsku opremu, nadzornim kamerama su u cijelosti pokrivene luke Rabac, Brestova i Trget. Kako bi se spriječili ekološki incidenti, luke u kojima postoje iskrcajna mjesta za ribarske i izletničke brodove, opremljene su eko-kontejnerima (spremnici otpadnih ulja i mobilna eko-spremišta).

Luke je potrebno rekonstruirati, urediti i opremiti s ciljem njihove modernizacije i razvoja (proširenje, izgradnja sidrišta, primarnog lukobrana, ugradnja ormara za struju i vodu, uređenje sanitarnih čvorova itd.).

Luka Bršica spada pod lučko područje **Lučke uprave Rijeka** (Odluka Vlade RH), zbog osobitog (međunarodnoga) gospodarskog interesa za RH, a prema Uredbi o izmjenama Uredbe o graničnim prijelazima Republike Hrvatske od 2. siječnja 2023., je stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika i roba u pomorskom prometu. Smještena je u lučkom Bazenu Raša i višenamjenski je terminal za smještaj i prekrcaj žive stoke, prekrcaj drva generalnih i rasutih tereta, a opremljena je vezom za dva broda, i dubina mora uz pristanište je 8 m. Ima mogućnost uskladištenja oko 1.000 grla krupne stoke, s maksimalnim godišnjim kapacitetom 600.000 t. Tamo se obavlja i kontinuirani veterinarski nadzor stoke, a posebna pažnja se posvećuje očuvanju čovjekove okoline.

Prema podacima Agencije za obalni linijski pomorski promet, promet putnika i vozila na državnim trajektnim linijama koje su prometovale na području FLAG-a (Porožina-Brestova) je u 2022. godini porastao u odnosu na 2021. godinu. Tako je u 2022. godini prometovalo 553.627 putnika (18,31% više u odnosu na 2021.) i 230.799 vozila (16,23% više u odnosu na 2021.).

Informacijsko-komunikacijska infrastruktura se na području FLAG-a još treba razvijati, budući da je gotovo cijelo područje pokriveno isključivo bakrenom paricom, a manjim dijelom svjetlovodom kojim je omogućena veća brzina (Mbit/s) interneta. Potrebno je unaprijediti infrastrukturnu razvijenost, kako bi se postigao kvalitetan signal i brzina interneta, jer se i na taj način doprinosi kvaliteti života stanovništva i omogućuje daljnji razvoj gospodarstva.

Jedina aktivna termoelektrana u Hrvatskoj se nalazi na području FLAG-a i opskrbljuje potrošače električne energije s tog područja. Riječ je o Termoelektrani Plomin, izgrađenoj u Plominskom zaljevu. Energent TE Plomin je kameni ugljen koji se nabavlja na svjetskom tržištu i dovozi brodovima do luke posebne namjene Plomin. S obzirom na broj sunčanih sati godišnje, na području FLAG-a se još uvijek nedovoljno koriste obnovljivi izvori energije.

Vodoopskrbnim sustavom je pokriveno 99% stanovništva područja FLAG-a, Grad Labin, općine Kršan, Pićan, Sveta Nedelja i Raša, a njime upravlja poduzeće za javnu vodoopskrbu i odvodnju Vodovod Labin d.o.o. O vodoopskrbi naselja koja se na području Općine Pićan nalaze iznad 300 m nadmorske visine, brine Istarski vodovod Pazin. S obzirom na navedeno, područje FLAG-a ALBA ima izrazito **visoku razinu priključenosti stanovništva na vodoopskrbni sustav**.

Vodovod Labin d.o.o. upravlja i javnom odvodnjom na području FLAG-a. Na područjima jedinica lokalne samouprave FLAG-a su izgrađeni zasebni sustavi odvodnje koji prikupljaju otpadne vode i koje se nakon pročišćivanja ispuštaju u podzemlje, rijeke ili more.

Na području FLAG-a je prisutna i nedovoljna pokrivenost kanalizacijskom mrežom, pa naselja koja nisu pokrivena sustavom javne odvodnje imaju vlastite individualne sustave s malim sanitarnim uređajima te sabirnim i septičkim jamama. **Nedovoljna pokrivenost kanalizacijskom mrežom** za posljedicu ima opasnost od negativnog utjecaja na okoliš.

U pripremi je projekt poboljšanja vodno – komunalne infrastrukture na području aglomeracija Labin – Raša – Rabac, čiji su ciljevi osigurati odgovarajuće usluge odvodnje i vodoopskrbe proširenjem i rekonstrukcijom postojeće mreže i nabavom potrebne opreme za održavanje na području djelovanja Vodovoda Labin d.o.o. uz prihvatljivu cijenu vodnih usluga te poboljšanje i zaštita kakvoće vodnih cjelina, što bi se trebalo ostvariti proširenjem i rekonstrukcijom sustava odvodnje.

Sustav gospodarenja otpadom za sve jedinice lokalne samouprave s područja FLAG-a provodi se prema zajedničkom Planu gospodarenja otpadom. Komunalno poduzeće 1. Maj d.o.o. iz Labina provodi organizirano prikupljanje otpada. Na kućnom pragu, putem zelenih otoka i reciklažnih dvorišta se provodi odvojeno prikupljanje otpada. Na području FLAG-a se nalaze dva reciklažna dvorišta, jedno mobilno reciklažno dvorište i deponij komunalnog otpada.

1.10. Gospodarske značajke područja

U Hrvatskoj se provodi postupak ocjenjivanja i razvrstavanja svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema indeksu razvijenosti u određenom razdoblju (posljednje ocjenjivanje je provedeno krajem 2017. godine, iako se treba provoditi svake tri godine). Za izračun indeksa razvijenosti se koriste sljedeći pokazatelji: prosječni dohodak po stanovniku, prosječni izvorni prihodi po stanovniku, prosječna stopa nezaposlenosti, opće kretanje stanovništva, stupanj obrazovanosti stanovništva - tercijarno obrazovanje i indeks starenja. Mjerenjem stupnja razvijenosti i razvrstavanjem, tj. kategoriziranjem teritorijalnih jedinica se potiče razvoj ne samo najmanje razvijenih područja, već i cijele RH.

Prema Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN br. 132/17), Grad Labin se nalazi u najrazvijenijoj, VIII. skupini, a općine Kršan, Pićan, Raša i Sveta Nedelja u VII. razvojnoj skupini JLS. U VIII. razvojnoj skupini su JLS koje se prema vrijednosti indeksa razvijenosti nalaze u prvoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave, a u VII. razvojnoj skupini, su JLS koje se nalaze u drugoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave. Iz javno dostupnih podataka Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije, tablice

Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti prema novom modelu izračuna na lokalnoj razini (razdoblje 2014.-2016.), slijede indeksi razvijenosti za svaku JLS s područja FLAG-a ALBA: Grad Labin 107,828, Općina Kršan 107,649, Općina Pićan 106,693, Općina Sveta Nedelja 105,406 i Općina Raša 104,616.

Razvoj gospodarstva na području FLAG-a određen je geografski položajem, klimom, prirodnim resursima, tehničko-tehnološkim napretkom, stupnjem razvoja infrastrukture i tržišnim uvjetima.

1.11. Glavne gospodarske djelatnosti

Na području FLAG-a ALBA je bilo ukupno 875 poduzeća u 2022. godini, od čega najviše mikro poduzeća (789). Glavne gospodarske djelatnosti na području FLAG-a u 2022. godini po broju poduzetnika su: (G) Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala, (M) Stručne znanstvene i tehničke djelatnosti, (F) Građevinarstvo i (C) Prerađivačka industrija. U promatranom razdoblju, 2020.-2022. kontinuirano, najviše poduzetnika obavlja djelatnosti Trgovine na veliko i malo. Što se tiče ukupnih prihoda u 2022. godini, najviše je ostvareno u Prerađivačkoj industriji (C) – 55.716.785,93 EUR, slijede Trgovina na veliko i malo (G) 11.194.337,45 EUR, Građevinarstvo (F) 5.937.230,69 EUR i Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (I) 4.128.742,47 EUR. Promatrajući strukturu zaposlenika prema NKD 2007, u 2022. godini je bilo najviše zaposlenih u Prerađivačkoj industriji (1.926), zatim u Građevinarstvu (819), Trgovini na veliko i malo (532) i Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (481). U promatranom razdoblju, 2020.-2021. kontinuirano, najviše je bilo zaposlenih u Prerađivačkoj industriji. Svi podaci su javno dostupni i preuzeti su sa službenih stranica Hrvatske gospodarske komore (Statistika po djelatnostima).

Tablica 3. Broj poduzetnika prema djelatnosti (NKD 2007) i broj zaposlenih u periodu od 2020.-2022. na području FLAG-a ALBA

Djelatnost NKD 2007	BROJ PODUZETNIKA			BROJ ZAPOSLENIH		
	2020.	2021.	2022.	2020.	2021.	2022.
A	25	23	22	60	60	52
B	2	1	1	1	0	0
C	96	98	106	1.767	1.875	1.926
D	5	4	4	2	5	5
E	3	2	2	176	173	174
F	108	119	128	714	747	819
G	164	154	158	542	527	532
H	34	32	34	214	235	253
I	76	74	90	326	399	481
J	24	27	31	377	396	403
K	0	2	2	0	0	0
L	61	63	72	43	49	59
M	121	124	131	288	303	311
N	40	41	44	143	151	162
O	1	1	1	3	4	3
P	5	5	4	19	19	17
Q	5	7	6	24	24	22
R	9	8	7	30	24	17
S	24	27	32	34	37	49
UKUPNO	803	812	875	4.763	5.028	5.285
MIKRO	725	733	789	1.457	1.484	1.591
MALO	64	67	72	1.390	1.604	1.535
SREDNJE	12	9	11	1.471	1.277	1.437
VELIKO	2	3	3	445	663	722

Izvor: Hrvatska gospodarska komora, 2023.

1.12. Turizam

Područje FLAG-a ima sve preduvjete za razvoj turizma i ugostiteljstva, osobito zbog geografskog položaja na istočnoj obali Istre, ugodne klime i raznolikog reljefa te bogate prirodne i kulturne baštine.

Kako je i ranije navedeno, jedno od bogatstava područja FLAG-a je i čisto i bistro more, što je dakako, jedan od kriterija turista prilikom odabira destinacije. Čisto i bistro more plaža "Lanterna" i "Girandella" u Rapcu i ove godine je nagrađeno **Plavom zastavom**, najpriznatijim modelom ekološkog odgoja i obrazovanja i obavješćivanja javnosti po pitanju brige za more i obalni pojas.

Prema Pravilniku o proglašavanju turističkih općina i gradova i o razvrstavanju naselja u turističke razrede, sukladno propisanim kvantitativnim i kvalitativnim kriterijima, sve jedinice lokalne samouprave s područja FLAG-a su proglašene turističkim i razvrstane u razred D. Što se tiče pojedinih naselja u sastavu JLS s područja FLAG-a, u razred A je svrstano naselje Rabac, u razred B naselja Labin, Koromačno, Raša, Ravni i Sveta Marina, a u razred C, naselja Pićan i Nedešćina.

Sve JLS sa područja FLAG-a imaju turističke zajednice putem kojih se promiče i razvija turizam, ali i gospodarski interesi pravnih i fizičkih osoba koje pružaju ugostiteljske usluge i usluge u turizmu ili obavljaju drugu djelatnost neposredno povezanu s turizmom. Prema podacima za 2021. godinu, indeks turističke razvijenosti TZ Labin bio je 33,28 (I. kategorija), TZO Kršan 21,65 (II. kategorija), TZO Raša 21,18 (II. kategorija), TZO Sveta Nedelja 18,48 (III. kategorija) i TZ Središnja Istra (turistička zajednica područja) 23,59 (II. kategorija).

Turizam Grada Labina usko je vezan uz "biser Kvarnera" - Rabac, malo ribarsko mjesto na istočnoj obali Istre, u kojem se razvoj turizma veže uz kraj 19. stoljeća kada je otvoren prvi hotel. Nakon 2. svjetskog rata, prvi novi hoteli su izgrađeni za smještaj radnika Istarskih ugljenokopa Raša. Prvi začeci razvoja turizma u današnjem obliku započeli su 1961. godine osnivanjem ugostiteljskog poduzeća "Rabac" (danas dio Valamar Riviere d.d.), koje je 40 godina bilo jedini nositelj rabačkog turizma. Stanovnici Rapca su bili vrsni ribari i dobri pomorci te vlasnici desetak jedrenjaka, koje su s vremenom motorni brodovi ih su nestali u vrtlogu 2. svjetskog rata.

Raša, iako najmlađi grad u Istri koji je nastao zbog potreba tamošnjeg rudnika ugljena, ima jedinstvenu priču o rudarenju koji je predstavljen u malom muzeju rudarstva, Centru Arsia.

Osim vrijednog kulturnog nasljeđa i prekrasnih plaža, posjetitelje privlači i 11 turističkih pješačkih staza i šetnica, od Rapca, preko slapova i potočića ispod srednjovjekovnoga starog Grada Labina i njegovih kulturnih znamenitosti te Raše i najduže uvale Prtlog do zadivljujućih panoramskih pogleda sa Skitače.

Na području općina Pićan i Sveta Nedelja mnoštvo je poznatih biciklističkih i pješačkih staza koje spajaju prirodnu i kulturnu baštinu te bogatu lokalnu enogastronomsku ponudu i tradicijsku istarsku kuhinju.

Nadalje, za one koji vole planinariti, nezaobilazan je 40 km dug Labinski planinarski put - od svjetionika na Crnoj punti i Skitače (najjužnije točke Labinskoga poluotoka), preko Grada Labina i Ripende koji nadvisuju i „čuvaju“ Rabac, slikovitog Plomina i najvišega vrha Plominske gore Sisola do Brseča.

Vidikovac Plomin je jedan od najljepših vidikovaca koji svim turistima 'oduzima dah', a s kojeg se vidi cijeli Kvarner, otvoreno more, otoci Cres i Lošinj, Grad Rijeka, cijela istočna obala Istre, planina Velebit, Plominska gora itd.

Razvojem turizma, rastu i potrebe turista te je uz more i ugodnu klimu, neophodno za ugodniji i potpuniji boravak osigurati raznovrsnu ponudu. Kao što je i vidljivo, područje FLAG-a već ima sve preduvjete za daljnji rast i razvoj turizma, s obzirom na prirodna i kulturna dobra, starogradske jezgre, zidine i stare urušene kamene građevine, rudarsku baštinu, gastro i eno ponudu, brojna događanja i manifestacije, uređene planinarske, pješačke i biciklističke staze te ronilačke lokacije.

Na ribarstvenom području FLAG-a je na dan 01.09.2023. bilo ukupno 20 kategoriziranih turističkih objekata s 4.793 kreveta i 3.546 smještajnih kapaciteta, kako je i prikazano niže u tablici.

Tablica 4. Kategorizirani turistički objekti na području FLAG-a ALBA

TURISTIČKI OBJEKTI	KATEGORIZACIJA				UKUPNO
	2*	3*	4*	5*	
Hotel		4	8		12
Turističko naselje			1	1	2
Turistički apartman		2			2
Kamp	1	1	2		4
Ukupno Grad Labin					18
Ukupno Općina Raša					2

Izvor: Ministarstvo turizma i sporta <https://mint.gov.hr/kategorizacija-11512/11512>

Najviše kategoriziranih turističkih objekata je u naselju Rabac (Grad Labin) - ukupno četiri hotela u kategoriji 3* i 7 hotela u kategoriji 4*, dva turistička naselja kategorije 4* i 5*, dva objekta s 12 i 13 apartmana u kategoriji 3* i jedan kamp u kategoriji 3*. Jedan hotel u kategoriji 4* u Gradu Labinu ima oznaku posebnog standarda, a osim njega se u Gradu nalazi i jedan kampa kategorije 4*, dok se u Općini Raša nalaze dva kampa od kojih je jedan kamp u kategoriji 2* i jedan u kategoriji 4*.

Kako je i prikazano u tablici niže, u periodu od 2017.-2021. godine na području FLAG-a, Grad Labin je I., općine Kršan i Raša u II., a općine Pićan i Sveta Nedelja u III. kategoriji po indeksu turističke razvijenosti.

Tablica 5. Indeks turističke razvijenosti 2017.-2021.

GRAD / Općina	Indeks turističke razvijenosti					Kategorije ITR
	2021	2020	2019	2018	2017	
LABIN	33,28	31,82	34,27	34,16	33,77	I
Kršan	21,65	20,98	21,67	21,54	21,39	II
Pićan	13,08	12,38	12,68	12,63	12,48	III
Raša	21,18	20,34	23,15	21,30	21,13	II
Sveta Nedelja	18,48	17,66	15,43	15,28	18,83	III

Izvor: Ministarstvo turizma i sporta, <https://mint.gov.hr/otvoreni-podaci/22846>

Najviše dolazaka turista u periodu od 2019.-2021., prema podacima DZS-a, je ostvareno u Gradu Labinu, zatim u općinama Raša, Sveta Nedelja, Kršan i Pićan. Dolasci turista su raščlanjeni po **strukturi gostiju**, a iz tablice niže vidljivo je kako su većinom zabilježeni dolasci **stranih turista**.

Tablica 6. Dolasci turista na području FLAG-a ALBA u periodu od 2019.-2021.

GRAD/Općina	DOLASCI TURISTA					
	2019.		2020.		2021.	
	Domaći	Strani	Domaći	Strani	Domaći	Strani
Kršan	440	7.940	389	4.377	506	6.764
LABIN	15.484	227.972	8.801	60.855	25.535	138.672
Piće	109	2.970	191	2.303	344	3.382
Raša	888	43.025	966	22.363	1.170	36.304
Sveta Nedelja	383	11.336	579	7.378	695	10.132
UKUPNO	17.304	293.273	10.926	97.276	28.250	195.254
SVEUKUPNO	310.547		108.202		223.504	
Udio stranih turista	94,44%		89,90%		87,36%	

Izvor: DZS, Gradovi u statistici

Najviše noćenja turista u periodu od 2019.-2021., prema podacima DZS-a, je ostvareno u Gradu Labinu, zatim u općinama Raša, Sveta Nedelja, Kršan i Piće. Noćenja turista su raščlanjena po **strukturi gostiju**, a iz tablice niže vidljivo je kako su većinom zabilježena noćenja **stranih turista**.

Tablica 7. Noćenja turista na području FLAG-a ALBA u periodu od 2019.-2021.

GRAD/Općina	NOĆENJA TURISTA					
	2019.		2020.		2021.	
	Domaći	Strani	Domaći	Strani	Domaći	Strani
Kršan	1.091	56.841	1.133	36.786	1.581	51.580
LABIN	45.485	1.362.193	24.824	404.819	72.170	889.667
Piće	343	27.048	790	21.214	1.211	28.766
Raša	4.914	307.657	4.864	177.280	5.830	268.465
Sveta Nedelja	1.807	102.215	2.311	69.169	2.521	93.400
UKUPNO	53.640	1.855.954	33.922	709.268	83.313	1.331.878
SVEUKUPNO	1.909.594		743.190		1.415.191	
Udio stranih turista	97,19%		95,44%		94,11%	

Izvor: DZS, Gradovi u statistici

S obzirom da područje FLAG-a ALBA ima puno prirodnih i kulturnih dobara, potrebno je turizam povezati s ribarstvenom i poljoprivrednom proizvodnjom i na taj način ga implementirati u svakodnevni život stanovnika kako bi se odvijao tijekom cijele godine, a ne samo tijekom sezone, u ljetnim mjesecima.

1.13. Ribarstvo

Ribarstvo na području FLAG-a ALBA je tradicionalna i važna gospodarska grana, a čine ga ribolov, marikultura i prerada.

Revitalizaciju sektora ribarstva moguće je ostvariti povećanjem potrošnje lokalno ulovljene ribe, ali je za to nužno povećati dostupnost i prepoznatljivost lokalnih proizvoda ribarstva i

akvakulture. Drugim riječima, to će biti doprinos i dopuna postojeće turističke ponude u vidu bogatijih i raznovrsnijih proizvoda, ali se moraju stvoriti preduvjeti za ribarstvo koje će povezivati gospodarski i turistički sektor s ciljem održivog razvoja ribarstvenog područja FLAG-a. Upravo je održavanje manifestacija i raznih događaja početak povezivanja ribarskog i turističkog sektora, jer se na taj način lokalno ulovljena riba priprema i distribuira posjetiteljima, što je ujedno i direktna promocija lokalnih proizvoda ribarstva i akvakulture područja te ribara, ribarnica, ugostiteljskih obrta, ali i područja FLAG-a kao ribarstveno gastronomska destinacija. Iz bogate gastronomske ponude područja FLAG-a izdvaja se mala plava riba pripremljena na razne načine (soljene srdele, marinirane srdele, šugo od srdela, skuša na gradele, frigane papaline), ali i buzara od dagnji, šugo od sipe, crni rižot od sipe, škampi na žaru, krem juha od škampa, salata od hobotnice, marinirana hobotnica, ravioli punjeni brancinom u umaku od rakova, brodeti i dr. Osim manifestacija i ribarskih fešti, potrebno je osigurati i atraktivne prostore za prodaju lokalno ulovljene ribe i na taj način će se doprinijeti prepoznatljivosti identiteta ribarstvenog područja FLAG-a ALBA.

Nadalje, ulaganjem u izgradnju objekata za preradu ribe i ostalih morskih organizama doprinijelo bi se promociji i stvaranju dodane vrijednosti proizvoda ribarstva, jer bi se na taj način povezali proizvodni kapaciteti primarnih proizvođača (ribara) s prerađivačkim kapacitetima te bi se proširila ponuda i razvila nova tržišta i tako bi ojačala konkurentnost i održivost sektora ribarstva na području FLAG-a ALBA.

Nadalje, ulaganjem u izgradnju objekata za preradu ribe i ostalih morskih organizama doprinijelo bi se promociji i stvaranju dodane vrijednosti proizvoda ribarstva, jer bi se na taj način povezali proizvodni kapaciteti primarnih proizvođača (ribara) s prerađivačkim kapacitetima te bi se proširila ponuda i razvila nova tržišta i tako bi ojačala konkurentnost i održivost sektora ribarstva na području FLAG-a ALBA.

1.13.1. Broj gospodarskih subjekata u ribarstvu na ribarstvenom području FLAG-a ALBA

Na području FLAG-a ALBA, a prema podacima Ministarstva poljoprivrede, Uprave ribarstva, ukupno je **62 ovlaštenika** povlastica, odnosno, **aktivnih ribarskih plovila u gospodarskom ribolovu** i čine udio od 9,01% u ukupnom broju aktivnih ribarskih plovila Istarske županije, odnosno udio od 2,09% na razini RH.

Tablica 8. Registriran broj aktivnih ribarskih plovila u gospodarskom ribolovu, na dan 01.08.2023.

JLS	broj povlastica
Grad Labin	30
Općina Kršan	12
Općina Pićan	0
Općina Raša	20
Općina Sveta Nedelja	0
UKUPNO FLAG	62
Istarska županija	688
Ukupno RH	2.971

Izvor: MP, Uprava ribarstva, listopad 2023.

Najviše ovlaštenika povlastica je sa prebivalištem u Gradu Labinu, zatim u općinama Raša i Kršan.

Najviše povlastica je u Gradu Labinu, zatim u Općinama Raša i Kršan.

Tablica 9. Broj plovila za gospodarski ribolov na dan 01.08.2023.

		dužinske kategorije plovila (m)			snage motora (kW)			
JLS	broj plovila	manje od 12 m	od 12 do 24 m	veće od 24 m	manje od 20 kW	od 20 do 100 kW	od 100 kW do 300 kW	preko 300 kW
Grad Labin	30	26	4	0	8	17	5	0
Općina Kršan	12	7	3	2	2	5	3	2
Općina Pićan	0							
Općina Raša	20	19	1	0	12	7	1	0
Općina Sveta Nedelja	0							
Ukupno FLAG	62	52	8	2	22	29	9	2
Istarska županija	688	580	99	9	243	232	184	29
Ukupno RH	2.971	2.541	349	81	964	1.204	628	175

Izvor: MP, Uprava ribarstva, listopad 2023.

Ribolovnu flotu najvećim djelom čine plovila dužine manje od 12 m i snage od 20-100 kW, prema podacima Uprave ribarstva (MP) iz listopada 2023. godine., kojima se obavlja sezonski ribolov. Ribari s područja FLAG-a gravitiraju ribolovnoj zoni E (podjela ribolovnog mora na niz zona i podzona prema Pravilnikom o granicama u ribolovnom moru Republike Hrvatske, NN br. 5/11), a pravo ribolova po pojedinoj povlastici je ograničeno u pisanim zonama i nije moguće upisati ostale.

Na području FLAG-a su **ukupno tri registrirana iskrcajna mjesta: u Gradu Labinu, Općini Kršan i Općini Raša, odnosno, Rabac, Plomin i Trget**, prema podacima Uprave ribarstva (MP) iz listopada 2023. godine.

Tablica 10. Iskrcaj morskih organizama u iskrcajnim mjestima na području FLAG-a ALBA

JLS	Iskrcajno mjesto	Iskrcaj (kg) 2019.	Iskrcaj (kg) 2020.	Iskrcaj (kg) 2021.	Iskrcaj (kg) 2022.
Labin	Rabac	53.292,72	99.970,43	153.992,44	136.348,93
Kršan	Plomin	2.851.035,24	2.476.505,30	3.340.979,20	3.204.285,78
Raša	Trget	7.413,86	16.540,54	8.545,12	11.305,32
	UKUPNO FLAG	2.911.741,82	2.593.016,27	3.503.516,76	3.351.940,03
	Istarska županija	16.116.050,97	16.930.133,67	16.378.852,38	15.556.839,89
	RH	63.225.175,27	70.320.139,96	61.149.617,06	62.605.560,71
	Udio FLAG-a u Istarskoj županiji (%)	18,07	15,32	21,39	21,55
	Udio FLAG-a u RH (%)	4,61	3,69	5,73	5,35

Izvor: MP, Uprava ribarstva, listopad 2023.

Iskrcajno mjesto je namijenjeno iskrcaju morskih organizama i dio je lučkog područja operativne obale koje treba biti opremljeno potrebnom infrastrukturom (struja, voda) te prometno povezano. Prepreka daljnjem razvoju ribarstva na području FLAG-a još uvijek je

nedostatna infrastruktura; nedostatak manipulativnih prostora (natkrivenih, ograđenih) i prostorija za veterinarski i drugi inspekcijski nadzor, nadalje, pristupne ceste nisu odgovarajuće kategorije za transportna sredstva (kamioni-hladnjače), a još uvijek je primjetan i nedostatak prostora za servisiranje i održavanje ribolovnih plovila, alata i opreme te sadržaja za zbrinjavanje otpada, i dodatno nedostatak pomorskih benzinskih crpki, s obzirom da ih nema.

Tablica 11. Iskrcaj morskih organizama (2019.-2022.) za područja: RH, IŽ i FLAG-a

ISKRCAJ MORSKIH ORGANIZAMA (kg)									
2019.									
Područje	Bijela riba	Glavonošci	Hrskavična riba	Mala plava riba	Ostalo	Rakovi	Školjkaši	Velika plava riba	Ukupno
RH	3.580.883,76	787.779,01	228.148,09	56.919.676,42	217.595,70	1.015.886,00	253.754,15	221.452,14	63.225.175,27
IŽ	688.994,22	249.604,16	87.564,57	14.836.957,36	36.232,83	24.566,78	147.428,90	44.702,15	16.116.050,97
FLAG	24.343,76	6.057,47	1.373,95	2.871.635,55	406,00	3.906,88	865,20	3.153,01	2.911.741,82
2020.									
Područje	Bijela riba	Glavonošci	Hrskavična riba	Mala plava riba	Ostalo	Rakovi	Školjkaši	Velika plava riba	Ukupno
RH	3.625.592,57	932.225,25	257.421,51	64.027.968,23	186.217,95	924.503,27	175.888,93	190.322,25	70.320.139,96
IŽ	673.423,26	382.333,65	96.096,91	15.585.276,43	27.937,30	18.235,59	112.678,78	34.151,75	16.930.133,67
FLAG	25.838,29	8.549,73	1.872,40	2.549.856,14	5,00	4.370,56	1.696,70	827,45	2.593.016,27
2021.									
Područje	Bijela riba	Glavonošci	Hrskavična riba	Mala plava riba	Ostalo	Rakovi	Školjkaši	Velika plava riba	Ukupno
RH	3.461.216,03	655.169,75	279.513,82	54.918.724,34	406.406,32	1.020.949,40	211.228,99	196.408,41	61.149.617,06
IŽ	665.606,62	193.412,83	117.855,25	15.205.933,11	24.963,53	21.332,73	126.370,19	23.378,12	16.378.852,38
FLAG	24.597,16	7.182,85	2.494,30	3.461.464,80	663,00	4.310,85	1.901,00	902,80	3.503.516,76
2022.									
Područje	Bijela riba	Glavonošci	Hrskavična riba	Mala plava riba	Ostalo	Rakovi	Školjkaši	Velika plava riba	Ukupno
RH	3.404.013,17	665.426,16	270.076,58	56.244.848,85	457.630,86	1.074.374,99	194.462,31	294.727,79	62.605.560,71
IŽ	618.254,28	226.156,99	103.149,98	14.376.427,68	40.290,65	28.602,33	121.743,94	42.214,04	15.556.839,89
FLAG	35.734,59	11.762,77	2.972,82	3.291.352,95	0,00	6.875,60	822,00	2.419,30	3.351.940,03

Izvor: MP, Uprava ribarstva, listopad 2023.

Prema podacima iz listopada 2023., Ministarstva poljoprivrede, Uprave ribarstva, na području FLAG-a, luke Rabac, Plomin i Trget, najviše morskih organizama je iskrcano u 2021. godini (3.503.516,76 kg), što je udio od 21,39% iskrcaja morskih organizama Istarske županije, odnosno udio od 5,73% iskrcaja na razini RH. Kontinuirano je najviše iskrcane ribe u luci Plomin (Općina Kršan), u kojoj je 2021. godine iskrcano ukupno 3.340.979,20 kg morskih organizama, što je 95,36% ukupnog iskrcaja na području FLAG-a, odnosno, 5,46% ukupnog iskrcaja u RH.

Što se tiče strukture ulova, prema podacima Ministarstva poljoprivrede, Uprave ribarstva, u periodu od 2019.-2022. godine najviše je iskrcaja male plave ribe, a potom bijele ribe, na

području FLAG-a, ali i u Istarskoj županiji te u Republici Hrvatskoj. Mala plava riba je i najvažnija grana ribarstva u RH sa preko 85% udjela ukupnog ulova.

Tablica 12. Iskrcaj morskih organizama (2019.-2022.) za područje FLAG-a ALBA

Iskrcaj morskih organizama (kg)									
2019.									
JLS	Bijela riba	Glavonošci	Hrskavična riba	Mala plava riba	Ostalo	Rakovi	Školjkaši	Velika plava riba	Ukupno
Labin	5.441,49	1.885,97	563,55	44.029,00	405,00	885,45	12,70	69,56	53.292,72
Kršan	13.926,75	3.470,50	744,10	2.827.318,10	-	2.845,29	2,50	2.728,00	2.851.035,24
Raša	4.975,52	701,00	66,30	288,45	1,00	176,14	850,00	355,45	7.413,86
Ukupno	24.343,76	6.057,47	1.373,95	2.871.635,55	406,00	3.906,88	865,20	3.153,01	2.911.741,82
Udio (%) u ukupnom iskrcaju	0,84%	0,21%	0,05%	98,62%	0,01%	0,13%	0,03%	0,11%	
2020.									
JLS	Bijela riba	Glavonošci	Hrskavična riba	Mala plava riba	Ostalo	Rakovi	Školjkaši	Velika plava riba	Ukupno
Labin	7.043,50	2.954,80	596,70	87.778,84	-	1.517,09	22,70	56,80	99.970,43
Kršan	13.888,90	4.595,70	1.190,60	2.453.534,70	-	2.637,80	2,00	655,60	2.476.505,30
Raša	4.905,89	999,23	85,10	8.542,60	5,00	215,67	1.672,00	115,05	16.540,54
Ukupno	25.838,29	8.549,73	1.872,40	2.549.856,14	5,00	4.370,56	1.696,70	827,45	2.593.016,27
Udio (%) u ukupnom iskrcaju	1,00%	0,33%	0,07%	98,34%	0,00%	0,17%	0,07%	0,03%	
2021.									
JLS	Bijela riba	Glavonošci	Hrskavična riba	Mala plava riba	Ostalo	Rakovi	Školjkaši	Velika plava riba	Ukupno
Labin	4.474,49	1.992,25	410,60	145.511,10	7,00	1.590,90	2,00	4,10	153.992,44
Kršan	14.501,95	4.598,60	2.040,60	3.315.734,60	656,00	2.673,45	4,00	770,00	3.340.979,20
Raša	5.620,72	592,00	43,10	219,10	-	46,50	1.895,00	128,70	8.545,12
Ukupno	24.597,16	7.182,85	2.494,30	3.461.464,80	663,00	4.310,85	1.901,00	902,80	3.503.516,76
Udio (%) u ukupnom iskrcaju	0,70%	0,21%	0,07%	98,80%	0,02%	0,12%	0,05%	0,03%	
2022.									
JLS	Bijela riba	Glavonošci	Hrskavična riba	Mala plava riba	Ostalo	Rakovi	Školjkaši	Velika plava riba	Ukupno
Labin	12.457,49	6.052,20	1.673,12	113.494,05	-	2.611,77	-	60,30	136.348,93
Kršan	18.639,80	5.257,30	1.232,20	3.173.149,60	-	3.811,68	3,00	2.192,20	3.204.285,78
Raša	4.637,30	453,27	67,50	4.709,30	-	452,15	819,00	166,80	11.305,32
Ukupno	35.734,59	11.762,77	2.972,82	3.291.352,95	-	6.875,60	822,00	2.419,30	3.351.940,03
Udio (%) u ukupnom iskrcaju	1,07%	0,35%	0,09%	98,19%	0,00%	0,21%	0,02%	0,07%	

Izvor: MP, Uprava ribarstva, listopad 2023.

Na dan 11.09.2023. godine je u Upisniku registriranih objekata u poslovanju s hranom životinjskog podrijetla bilo registrirano **5 ribarnica** (Grad Labin) te **jedna pokretna ribarnica**

(Općina Raša) i **jedna mesnica; ribarnica** (Grad Labin), prema podacima Uprave za veterinarstvo i sigurnost hrane.

Dio akvakulture je i **marikultura** - umjetan uzgoj morskih organizama u moru ili bočatoj vodi, osobito riba i školjkaša u posebnim kavezima, bazenima i na konopcima, stupovima i košarama.

Prema javno dostupnim podacima Ministarstva poljoprivrede, u **Registru dozvola u akvakulturi** su registrirana **tri nositelja dozvole**, dva sa sjedištem u Gradu Labinu i jedan sa sjedištem u Općini Raša. Uzgajališta su ukupne površine 72 m², od koje je 67 m² u Raškom zaljevu ("Pod Ulike" 37 m², 20 m² područje A kod uvale "Belino", 3 m² područje B kod uvale "Rupa", 2 m² kod rta Rtac, 5 m² rt Cincin) i 5 m² u uvali Budava. Svi nositelji dozvola se bave marikulturom, odnosno uzgojem školjkaša – dagnji (*Mytilus galloprovincialis*), a ukupna dozvoljena količina uzgoja je 314 tona.

Prema podacima Ministarstva poljoprivrede, ukupna proizvodnja u marikulturi u 2022. godini u RH je iznosila 23.039 tona, a uključuje uzgoj bijele ribe, plave ribe (tuna) i školjkaša. Najznačajnije vrste riba u uzgoju su lubin, komarča i atlantska plavoperajna tuna, a od školjkaša **dagnja** i kamenica.

U 2023. godini je ukupno pet objekata sa područja FLAG-a u Upisniku odobrenih objekata u poslovanju s hranom životinjskog podrijetla, prema podacima Uprave za veterinarstvo i sigurnost hrane. Tri objekta, jedan u Gradu Labinu i dva u Općini Raša, se nalaze u **Odjeljku VII – Živi školjkaši**, Sante djelatnosti DC – otpremni centar. Dva objekta se nalaze u **Odjeljku VIII - Proizvodi ribarstva**, od čega je jedan objekt Sante djelatnosti CS; FFPP-PP-WM (hladnjača (pogon za hlađenje); pogon za svježe riblje proizvode-pogoni za preradu/proizvodnju-veleprodajni objekti) iz Općine Raša, a drugi, Sante djelatnosti PP-FFPP-WM (pogoni za preradu/proizvodnju- pogon za svježe riblje proizvode- veleprodajni objekti) iz Grada Labina.

U Republici Hrvatskoj je u 2020. godini **potrošnja proizvoda ribarstva i akvakulture** iznosila 19,30 kg *per capita*, a u 2021. godini se potrošnja povećala i iznosila je 22,90 kg *per capita*. Povećanje je značajno, osobito u odnosu na 2018. godinu kada je potrošnja iznosila 18,06 *per capita*. U 2021. godini je prosjek Europske unije bio 25 kg *per capita*.

Čisto more, razvedena obala, geoprometni položaj i rast turističkog sektora su glavne prednosti FLAG-a ALBA koje je potrebno usmjeriti u **rast i razvoj ribarstva i akvakulture**.

Prema podacima Hrvatskog saveza za sportski ribolov na moru na ribarstvenom području FLAG-a se nalazi **5 športsko ribolovnih udruga**, čiji su članovi poznavatelji lokalnog ribarstvenog područja.

1.14. Poljoprivreda

Prema javno dostupnim sumarnim podacima iz Upisnika poljoprivrednika (<https://agronet.apprrr.hr/v1/Forms/PublicForms/PublicData.aspx>) Agencije za plaćanja, u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, u Republici Hrvatskoj je na dan 01.10.2023. bilo ukupno 166.628 poljoprivrednih gospodarstva, od čega prema organizacijskom obliku, najviše obiteljskih gospodarstava, a ukupna površina poljoprivrednog zemljišta je 1.066.955,9370 ha. Na području FLAG-a je bilo registrirano ukupno 554 poljoprivrednih gospodarstva, od čega je 404 (72,92%) obiteljskih gospodarstava, 119 (21,48%) samoopskrbnih poljoprivrednih gospodarstava, 19 (3,43%) trgovačkih društava, 10 (1,81%) obrta i 2 zadruge (0,36%). Najviše poljoprivrednih gospodarstava je u Općini Pićan (147), zatim u Općini Kršan (142), a slijede Grad Labin (133), Općina Sveta Nedelja (93) i Općina Raša (33).

Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta na području FLAG-a iznosi 2.007,1061 ha (583,4902 ha u Općini Kršan, 527,3327 ha u Općini Pićan, 463,0403 ha u Gradu Labinu, 362,9266 ha u Općini Sveta Nedelja i 70,3163 ha u Općini Raša).

Mali broj poljoprivrednih gospodarstava (16) se diversificirao, tj. ima registrirane dopunske djelatnosti pružanja ugostiteljskih, turističkih usluga na OPG-u.

Ukupno 198 PG-a se bavi stočarstvom, najviše govedarstvom (60 PG-a) sa 1.767 grla, od čega je najviše PG-a (32) i grla (1566) u Općini Kršan i ovčarstvom (48 PG-a), od čega je najviše PG-a (13) i grla (369) u Općini Sveta Nedelja. Ukupno 38 PG-a se bavi pčelarstvom, a najviše košnica (513) je u Gradu Labinu.

Na području Općine Kršan, podno Učke, nalazilo se Čepičko jezero, nekad bogato ribom (posebice jeguljama i rakovima) i ptičjim vrstama (divlja patka, bijela roda, labud), danas isušeno i pretvoreno u obradive površine – Čepičko polje. Iako se na ovom području FLAG-a nalazi najviše obradivih površina, unatoč plodnosti, tlo nije iskorišteno te nije dovoljno izdašno i neisplativo je za uzgoj većine poljoprivrednih kultura. Stoga je potrebno primjenjivati agrotehničke mjere pri obradi tla i razviti sustave navodnjavanja obradivih površina.

1.15. Stanje gospodarstva

Gospodarska aktivnost na cijelom području FLAG-a je porasla u 2022. godini u odnosu na 2021. i 2020. godinu, što je vidljivo iz javno dostupnih podataka Hrvatske gospodarske komore, rezultata poslovanja poduzetnika prikazanih u Prilogu 3.

Broj poduzetnika u 2022. godini je porastao za 7,76% u odnosu na 2021., odnosno za 8,97% u odnosu na 2020. godinu. Broj zaposlenika je u 2022. godini porastao za 5,11% u odnosu na 2021., odnosno za 10,96% u odnosu na 2020. godinu.

U 2022. godini je najviše poduzeća bilo u Gradu Labinu (592), zatim u Općini Kršan (105), Općini Sveta Nedelja (73), Općini Raša (55) i Općini Pićan (50). Također, u istoj godini je najviše zaposlenih bilo u Gradu Labinu (3.567), slijede općine Kršan (628), Pićan (448), Raša (456) i Sveta Nedelja (186). Jedino je u Općini Sveta Nedelja zabilježen pad broja zaposlenih u 2022. godini u odnosu na 2021. za 7%.

U 2022. godini su osim porasta broja zaposlenih, ostvareni i veći prihodi za u odnosu na 2021. i 2020. godinu.

Ukupni prihodi u 2022. godini za područje FLAG-a ALBA iznosili su 90.802.166,51 EUR, odnosno 24,77% više u odnosu na 2021. godinu. Najveći prihod ostvario je Grad Labin (43.316.947,17 EUR), a najmanji Općina Sveta Nedelja (1.602.994,79 EUR) te su sve JLS poslovale s dobiti u 2022. godini.

Prema podacima Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, na dan 07.10.2023. godine na području FLAG-a je bilo registrirano 692 obrta (statusa 'u radu'). Najviše ih je u Gradu Labinu (448), zatim u Općini Kršan (98), Općini Raša (82) i Općini Pićan (64), dok u Općini Sveta Nedelja nema registriranih obrta. Od ukupnog broja, 634 obrta djelatnosti obavljaju tijekom cijele godine, a 58 sezonski. Za djelatnost 3. Ribarstvo prema NKD 2007, registrirano je ukupno 49 obrta (28 u Gradu Labinu, 17 u Općini Raša i 4 u Općini Kršan), od čega je kod 31 obrta (15 u Općini Raša, 13 u Gradu Labinu i 3 u Općini Kršan) to ujedno i pretežita djelatnost.

Uvidom u Jedinostveni registar poduzetničke infrastrukture, pri Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja (definiran Zakonom o unapređenju poduzetničke infrastrukture NN 93/13, NN 114/13, NN 41/14, NN 57/18 i NN 138/21 i Naputkom o Jedinostvenom registru poduzetničke infrastrukture (NN 45/22), na području FLAG-a se nalaze dvije poduzetničke zone; Proizvodno poslovna zona Kršan Istok sa Centrom za agropoduzetništvo (Općina Kršan) i Poduzetnička zona Pićan jug (Općina Pićan).

Tablica 13. Broj poduzetnika i osnovni pokazatelji poslovanja od 2020. - 2022. na području FLAG-a ALBA

JLS	Broj poduzetnika			Broj zaposlenih			Ukupni prihodi (€)			Dobit ili gubitak razdoblja (€)		
	2020.	2021.	2022.	2020.	2021.	2022.	2020.	2021.	2022.	2020.	2021.	2022.
LABIN	548	546	592	3.144	3.350	3.567	29.770.159,95	34.638.375,17	43.316.947,17	1.664.194,44	2.340.231,23	3.158.622,13
PIĆAN	50	46	50	474	433	448	9.016.058,30	8.986.867,20	11.008.633,62	75.592,09	227.780,34	195.147,37
KRŠAN	104	104	105	565	591	628	14.110.370,38	16.525.703,74	21.686.454,08	482.500,14	83.485,14	703.177,08
RAŠA	49	53	53	430	454	456	9.309.602,33	10.805.745,74	13.187.136,84	751.149,58	1.068.001,46	1.258.840,69
SVETA NEDELJA	52	63	73	150	200	186	969.430,19	1.816.734,63	1.602.994,79	37.171,25	158.222,29	141.806,58
UKUPNO FLAG	803	812	873	4.763	5.028	5.285	63.175.621,15	72.773.426,48	90.802.166,51	2.859.423,32	3.877.720,45	5.457.593,85

Izvor: Hrvatska gospodarska komora, 2023.

Tablica 14. Dobna i spolna struktura nezaposlenih na području FLAG-a ALBA u 2022.

JLS	DOBNA STRUKTURA																				
	15-19		20-24		25-29		30-34		35-39		40-44		45-49		50-54		55-59		60+		Ukupno
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
Općina Kršan	0	0	2	0	2	3	2	3	2	3	3	4	0	2	1	3	4	4	2	2	42
Grad Labin	1	1	5	7	6	13	8	9	12	13	14	16	10	10	9	9	17	12	13	9	194
Općina Pićan	0	0	0	1	1	1	0	1	0	2	1	1	0	0	1	0	0	0	1	0	10
Općina Raša	1	0	0	2	1	1	1	2	2	3	2	4	3	2	3	0	6	6	3	2	44
Općina Sveta Nedelja	0	0	0	2	1	2	2	2	0	2	0	3	1	3	2	2	1	2	3	1	29
Ukupno FLAG	2	1	7	12	11	20	13	17	16	23	20	28	14	17	16	14	28	24	22	14	319

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Statistika on-line

1.16. Tržište radne snage

Prema DZS, Kontingenti stanovništva po gradovima/općinama, Popis 2021., na području FLAG-a je bilo 12.682 radno sposobnog stanovništva (15-64 godine), što predstavlja udio od 61,32% ukupnog broja stanovnika. Gotovo je jednak udio radno sposobnog stanovništva na području FLAG-a prema spolu, žene (49,17%) i muškarci (50,83%).

Na području FLAG-a je na dan 31.08.2022. bilo ukupno 9.359 osiguranika, najviše u Gradu Labinu (6.858), a slijede općine Kršan (845), Pićan (642), Raša (569) i Sveta Nedelja (445). Nadalje, na dan 31.08.2023., ukupan broj osiguranika je 9.660 (Grad Labin 7.063, Općina Kršan 885, Općina Raša 618, Općina Pićan 617 i Općina Sveta Nedelja 477), što je ukupno gledano, 3,22% više nego na isti dan prethodne godine. Usporedbom broja osiguranika na dane 31.08.2022. i 31.08.2023., vidljivo je da je jedino Općina Pićan imala smanjenje broja osiguranika, dok su sve ostale JLS s područja FLAG-a, imale povećanje broja osiguranika. Podaci o broju osiguranika su preuzete iz Statističkih informacija Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, broj 8/2023, rujan 2023.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, dan 31.08.2023. na području FLAG-a je po osnovi mirovinskog osiguranja bilo najviše osiguranih radnika u pravnim osobama (81,44%), zatim kod fizičkih osoba (10,54%), u obrtima (6,31%), slijede samostalne profesionalne djelatnosti (0,86%) i poljoprivreda (0,58%) te osiguranici-produženo osiguranje (0,27%). Na isti dan 2022. godine, po osnovi osiguranja, također je bilo najviše zaposlenih u pravnim osobama (81,21%), zatim kod fizičkih osoba (10,82%), u obrtima (6,21%), slijede samostalne profesionalne djelatnosti (0,91%) i poljoprivreda (0,57%) te osiguranici-produženo osiguranje (0,29%) i osiguranici zaposleni kod međunarodnih organizacija i u inozemstvu (0,01%).

Tablica 15. Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti 2018.

JLS	Razvojna skupina prema IR	Indeks razvijenosti JLS	Prosječan dohodak po stanovniku, eura	Prosječni izvorni prihodi po stanovniku, eura	Prosječna stopa nezaposlenosti	Opće kretanje stanovništva (2016./2006.)	Indeks starenja (2011.)	Stupanj obrazovanja (VSS, 20-65) (2011.)
Grad Labin	8	107,828	5.015,91	587,77	0,0921	93,14	183,6	0,2506
Općina Kršan	7	107,649	4.660,51	996,98	0,0667	93,14	157,4	0,1284
Općina Pićan	7	106,693	4.391,16	665,41	0,0372	93,79	133,5	0,1281
Općina Sveta Nedelja	7	105,406	4.406,82	434,93	0,0511	101,47	188,9	0,1527
Općina Raša	7	104,616	4.654,53	537,03	0,0739	91,38	180,1	0,1421
Ukupno FLAG	n/p	n/p	4.625,78	644,42	0,0642	94,584	168,7	0,16038

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Statistika on-line

Radnu snagu (aktivno stanovništvo) čine zaposlene i nezaposlene osobe, a prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje o registriranim nezaposlenim osobama (podaci osvježeni 10.10.2023.) na području FLAG-a je u 2022. godini bilo ukupno 319 nezaposlenih osoba, od čega 149 muškaraca (46,71%) i 170 žena (53,29%). Najviše je bilo nezaposlenih u dobi od 55-59 godina (16,30%), od 40-44 godine (15,05%) i od 35-39 godina (12,23%). Najveći broj

nezaposlenih je bio u Gradu Labinu (194), a najmanji u Općini Pićan (10). U usporedbi s 2021. godinom, nezaposlenost je pala za 26,83%, što pokazuje da se na području FLAG-a nastavlja trend pada stope nezaposlenosti. Što se tiče razine obrazovanja, u 2022. godini je bilo najviše nezaposlenih sa završenom srednjom školom (198 = 98 muškaraca i 100 žena) u dobi od 40-44 godine, zatim sa završenom osnovnom školom (70 = 38 muškaraca i 32 žene) u dobi od 55-59 godina, a slijede nezaposleni sa završenim prvim stupnjem fakulteta, stručnim studijem i višom školom, fakultetom, akademijom, magisterijem i doktoratom (39), dok je bez škole bilo 12 nezaposlenih.

Prema novom modelu izračuna na lokalnoj razini (razdoblje 2014.-2016.), najviši indeks razvijenosti ima Grad Labin, a najniži Općina Raša. Najniži prosječan dohodak po stanovniku ima Općina Pićan, a najviši Grad Labin, dok najveći prosječni izvorni prihod po stanovniku bilježi Općina Kršan, a najmanji Općina Sveta Nedelja.

1.17. Demografske i socijalne značajke ribarstvenog područja

Prema zadnjem Popisu stanovništva 2021. (DZS), na području FLAG-a živi **20.682 stanovnika**, što predstavlja **pad od 8,45%** u usporedbi s Popisom iz 2011. **Trend smanjenja** broja stanovnika zabilježen je **u svim JLS na području FLAG-a**. Najviše stanovnika je u Gradu Labinu (10.424 tj. 50,40%), a najmanje u Općini Pićan (1.722, tj. 8,33%).

Prosječna gustoća naseljenosti na području FLAG-a je 52,91 stanovnika/km² prema podacima DZS, Popis stanovništva 2021. Najgušće je naseljen Grad Labin (145,08 st/km²), slijede općine Sveta Nedelja (45,28 st/km²), Raša (35,05 st/km²), Pićan (33,82 st/km²) i Kršan (22,81 st/km²).

Prema podacima DZS-a, gradovi u statistici, u 2020. godini se na područje FLAG-a doselilo 617 stanovnika iz drugog grada/općine iste županije, iz druge županije i najviše iz inozemstva. S druge strane, odselila su 483 stanovnika, najviše u drugi grad/općinu Istarske županije. Kako bi se preveniralo daljnje smanjenje broja stanovnika i potaknulo zadržavanje postojećih i doseljavanje novih, neophodno je poticati ulaganja u razvojne projekte u svim sektorima uz pružanje potpora.

Dobna struktura stanovništva je jedan od najvažnijih pokazatelja vitalnosti i potencijala stanovnika određenog područja. Prema dobnoj strukturi, područje FLAG-a ima najviše stanovnika u dobi od 15-64 godine (61,32%). Prema spolnoj strukturi stanovništva, na području FLAG-a je udio žena (51,11%) veći nego muškaraca (48,89%).

Tablica 16. Dobna struktura stanovništva na području FLAG-a ALBA

Spol	Ukupno	0-14 godina	Radno sposobno stanovništvo (15-64 godine)	65 i više godina
Svi	20.682	2.456	12.682	5.544
M	10.112	1.261	6.446	2.405
Ž	10.570	1.195	6.236	3.139

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2021.

Prosječna starost stanovništva na području FLAG-a je 47,42 godine, prema podacima Državnog zavoda za statistiku (Kontingenti stanovništva po gradovima/općinama- Popis 2021.). U Općini Raša je prosječna starost 49,6 godina, u Gradu Labinu 48,3 godine, u Općini Sveta Nedelja 48,1 godina, u Općini Kršan 46,0 godina i u Općini Pićan 45,1 godina. Iz navedenog proizlazi kako sve JLS s područja FLAG-a imaju prosječnu starost stanovništva višu od nacionalnog prosjeka (44,3 godine). Osnovni pokazatelj starosti stanovništva je indeks starenja (postotni udio osoba starih 60 i više godina u odnosu na broj osoba starih od 0-19

godina). Prosječan indeks starenja na području FLAG-a je 224,18 (Općina Raša 279,6, Grad Labin 240,8, Općina Sveta Nedelja 229,5, Općina Kršan 200,4 i Općina Pićan 170,6), a na nacionalnoj razini 156,2 te je evidentno da je stanovništvo u procesu starenja.

U 2021. godini je na razini cijele Republike Hrvatske zabilježen negativan prirodni prirast - 26.204 osobe, od čega u Istarskoj županiji – 1.127 osoba, odnosno, na području FLAG-a – 180 osoba (Grad Labin -106, Općina Kršan -20, Općina Pićan -10, Općina Raša -19 i Općina Sveta Nedelja -25). Negativno prirodno kretanje stanovništva pokazuje i vitalni indeks (živorodeni na 100 umrlih), koji je u 2021. godini u RH iznosio 58,2, u Istarskoj županiji 59,5, a na području FLAG-a: Grad Labin 42,4, Općina Kršan 59,2, Općina Pićan 58,3, Općina Raša 54,8 i Općina Sveta Nedelja 44,4. S obzirom na negativan prirodni prirast, a posljedično i depopulaciju, nužno je osmisлити i provoditi aktivnu populacijsku politiku temeljenu na demografskim i socioekonomskim prilikama na području FLAG-a.

1.17.1. Obrazovna struktura stanovništva

Ukupno je na području FLAG-a 18.226 stanovnika starosti 15 i više godina, gledano prema obrazovnoj strukturi, odnosno, najvišoj završenoj školi (podaci DZS-a - Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. – stanovništvo po gradovima/općinama). Od ukupnog broja, **najviše je osoba sa završenom srednjom školom** 10.642 (58,39%), zatim visokoobrazovanih 3.816 (20,94%, od čega je najviše osoba sa završenim sveučilišnim studijem) te slijede osobe sa završenom osnovnom školom 3.121 (17,12%), sa završena četiri razreda (4 - 7 r.) osnovne škole 508 (2,79%) i sa završena prva tri razreda osnovne škole 50 (0,27%). Bez škole je ukupno 81 osoba (0,44%), a za 8 osoba (0,04%) nije poznat stupanj obrazovanja.

U odnosu na podatke iz Popisa stanovništva 2011. na području FLAG-a se povećao broj visokoobrazovanih stanovnika za 33,94%.

Gledajući obrazovnu strukturu prema spolu, najviše je muškaraca sa završenom srednjom školom (55,94%) i visokoobrazovanih žena (57,31%).

1.17.2. Školstvo

Predškolski odgoj podrazumijeva odgoj, obrazovanje i skrb o djeci predškolske dobi, a ostvaruje se programima odgoja, obrazovanja, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi za djecu od šest mjeseci starosti do polaska u osnovnu školu. Na području FLAG-a djeluje **12 dječjih vrtića**. U Gradu Labinu je jedan dječji vrtić sa 7 područnih odjeljenja (PO Jaslice Labin, PO Labin Donji, PO Rabac, PO Vinež, PO Stari grad, PO Vrećari i PO Raša) koji djeluje na području Grada Labina, Općine Raša i Općine Sveta Nedelja). Općina Kršan ima jedan dječji vrtić i jedno područno odjeljenje u Potpićnu. Općina Pićan također, ima jedan dječji vrtić s jednim područnim odjeljenjem u Tupljaku. U vrtićima je u pedagoškoj godini 2022./2023. ukupno 136 zaposlenih i 765 upisane djece (prema DZS, Gradovi u statistici). Još uvijek je nedostatan broj dječjih vrtića, kako na području RH, tako i na području FLAG-a.

Kao i predškolski odgoj tako je i izuzetno važno osigurati kvalitetnu mrežu osnovnih škola i na taj način osigurati učenicima redovno školovanje, s obzirom da se u školama učenici razvijaju intelektualno, moralno, duhovno, tjelesno i društveno. Infrastrukturna mreža osnovnoškolskog obrazovanja na području FLAG-a je zadovoljavajuća s **15 osnovnih škola** (6 matičnih i 9 područnih škola). Sumarno gledano podatke DZS, Gradovi u statistici, u školskoj godini 2022./2023. je osnovne škole pohađalo ukupno 1.407 učenika (251 u Općini Kršan, 857 u Gradu Labinu, 42 u Općini Pićan, 97 u Općini Raša i 160 u Općini Sveta Nedelja), a zaposleno je bilo 199 učitelja (50 u Općini Kršan, 93 u Gradu Labinu, 4 u Općini Pićan, 20 u Općini Raša i 32 u Općini Sveta Nedelja). U Gradu Labinu je pet osnovnih škola (dvije matične i tri područne), u Općini Kršan četiri (matična i tri područne škole, s tim da je jedna područna u sastavu OŠ Ivo Lola Ribar Labin), u Općini Raša samo matična škola, u Općini Sveta Nedelja

dvije (matična i područna) i u Općini Pićan tri (matična i dvije područne škole). Od pet JLS na području FLAG-a, jedino Grad Labin ima srednju školu-Srednja škola Mate Blažine, u kojoj se odvijaju četverogodišnji (ekonomija, gimnazija, elektrotehničar) i trogodišnji (kuhar-konobar, elektromehaničar-instalater monter) nastavni obrazovni programi. Prema podacima DZS, Gradovi u statistici, u školskoj godini 2022./2023., školu Grada Labina je pohađalo 465 učenika, a zaposleno je bilo 46 nastavnika. Na području FLAG-a nema visokoškolskih ustanova. U Gradu Labinu djeluje i Umjetnička škola Matka Brajše Rašana, sa matičnom školom i tri područna odjela, od kojih se jedna nalazi u Općini Kršan. Umjetnička škola obuhvaća osnovno glazbeno i osnovno plesno obrazovanje, kraći glazbeni i plesni program za djecu predškolske dobi te neverificirane programe – Jazz odjel, radionicu zborskog pjevanja i radionicu orkestralnog muziciranja.

1.17.3. Organizacije civilnog društva (OCD)

Udruge, kao najbrojnije **organizacije civilnog društva**, djeluju i na području FLAG-a. Članovi udruga imaju ciljeve i odgovornosti od općeg interesa, a djeluju kao posrednici između javnih vlasti i građana. Prema podacima Ministarstva pravosuđa i uprave, Registra udruga Republike Hrvatske, na dan 19.10.2023. godine na području FLAG-a je registrirano ukupno 166 udruga (status-aktivna) različitog područja djelovanja. Najviše ih djeluje u području sporta te kulture i umjetnosti. Potrebno je osnažiti kapacitete, znanja i vještina članova udruga u vidu potpora, kako bi im se pomoglo u daljnjem razvoju i rješavanju problema s kojima se nerijetko susreću (nedostatak financijskih sredstava, prostora i materijala za obavljanje aktivnosti, nedovoljan broj stručnjaka za pripremu projekata za financiranje-nacionalni i EU fondovi).

2. REZULTATI PROVEDBE LRSR U RAZDOBLJU 2014.-2020.

Za razdoblje od 2014. do 2020. godine za provedbu natječaja LRSR odobreno je 1.570.000,00 EUR, u okviru LRSR je provedeno pet mjera, koje uključuju:

Jačanje konkurentnosti mikro, malih i srednjih poduzeća u sektoru prerade ribe i morskih organizama. Objavljeno je pet natječaja temeljem kojih je odobreno sveukupno 174.389,88 EUR. Ulaganja su obuhvaćala nabavku dostavnih vozila-hladnjača, opreme za povećanje produktivnosti, GPS uređaja, radarskih sustava, opreme za sanitarne prostorije, solarnih panela, ronilačke opreme i drugih.

Potpora za promociju, marketing i očuvanje ribarske tradicije. Objavljena su četiri natječaja temeljem kojih je odobreno sveukupno 740.842,80 EUR. Ulaganja su bila usmjerena na edukativna dječja igrališta, festivale, razvoj interpretatora maritimne baštine i druge kulturne i edukativne aktivnosti.

Ulaganja u objekte i prostore za prodaju ribe i razvoj kratkih lanaca opskrbe. Odobren je jedan projekt, "Rekonstrukcija i opremanje ribarnice u Labinskoj tržnici", s ukupnom vrijednošću 419.250,80 EUR. Objekt ribarnice je nadograđen i opremljen nizom oprema za poboljšanje higijenskih standarda.

Potpora za očuvanje morskog okoliša i zaštitu obalnih područja. Objavljena je jedan natječaj temeljem kojeg je odobreno sveukupno 91.802,71 EUR, koja je obuhvaćala akcije čišćenja podmorja, plaža i edukacije na temu zaštite morskog okoliša.

Potpora za povećanje potrošnje i konzumacije ribe. Kroz jedan natječaj odobreno je deset projekata ukupne vrijednosti 285.926,18 EUR. Projekti su uključivali obnovu i opremanje kuhinja osnovnih i srednjih škola, vrtića te edukacije o važnosti konzumacije ribljih proizvoda.

Zaključno, provedene mjere su značajno pridonijele jačanju konkurentnosti, promociji i očuvanju ribarske tradicije, unaprjeđenju infrastrukture za prodaju ribe, očuvanju morskog okoliša i promicanju konzumacije ribe u lokalnoj zajednici.

Ranije navedeni podaci se odnose na cjelokupnu provedbu LRSR za programsko razdoblje 2014.-2020., a niže u tablici su prikazani iznosi projekata koje je FLAG odobrio (stanje na dan 30. lipnja 2023. godine).

Tablica 17. Rezultati provedbe projekata za programski period 2014.-2020.

Mjera	Broj natječaja	Ukupna alokacija (EUR)	Broj odobrenih projekata	Odobrio FLAG (EUR)	Postotak iskorištenih sredstava po mjeri
1.1.1.	5	129.149,04	23	129.149,04	100,00%
2.2.1.	4	678.698,51	15	655.783,40	96,62%
3.1.1.	1	410.269,25	1	410.269,25	100,00%
4.2.1.	1	79.888,51	3	79.888,51	100,00%
5.2.1.	1	271.994,69	10	271.994,69	100,00%
UKUPNO:	12	1.570.000,00	52	1.547.084,89	98,54%

Stanje na dan 30. lipnja 2023. godine

3. OPIS PROCESA I POSTUPKA UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA I ZAJEDNICE U PRIPREMI, IZRADI I PROVEDBI LRSR-A

Aktivno sudjelovanje lokalnih dionika i zajednice odigralo je ključnu ulogu u pripremi, izradi i provedbi Lokalne razvojne strategije u ribarstvu (LRSR). Proces je osmišljen kako bi se osiguralo da strategija odražava stvarne potrebe i mogućnosti zajednice, te kako bi se potaknuo osjećaj vlasništva i odgovornosti prema provedenim aktivnostima.

Konzultativni sastanci s predstavnicima različitih sektora: Organizirani su sastanci s predstavnicima lokalnih poduzeća, organizacija civilnog društva i predstavnicima javnog sektora. Kroz interaktivne rasprave, dionici su iznijeli svoje prijedloge, izazove i potrebe, što je bilo ključno za oblikovanje natječaja i mjera unutar LRSR-a. FLAG je objavio preko 50 individualnih sastanaka s lokalnim dionicima s područja.

Radni sastanci/radionice: Održane su radionice na kojima su dionicima prezentirane mogućnosti financiranja iz LRSR-a, načini prijave projekata te metode provođenja i izvještavanja o provedenim aktivnostima. Ove radionice su doprinijele jačanju kapaciteta lokalnih dionika za kvalitetnu pripremu i provedbu projekata. 10.10.2023. godine je održana radionica sa predstavnicima javnog, civilnog i gospodarskog sektora ribarstva. Na radionici su predstavljene informacije o rezultatima provedbe LRSR Alba (2014.-2020.), informacije u vezi budućeg programskog razdoblja kao i SWOT analiza, prijedlog ciljeva, prioriteta i mjera. SWOT analiza, prijedlozi ciljeva, prioriteta i mjera su dorađeni sukladno raspravi i komentarima sudionika.

Uključivanje različitih sektora: Uključivanje članova je omogućilo sveobuhvatnu razradu mjera, praćenje provedbe i evaluaciju postignutih rezultata.

Komunikacija putem javnih medija: Aktivnosti, novosti i informacije vezane uz LRSR redovito su objavljivane na službenoj mrežnoj stranici, na profilima na društvenim mrežama te sudjelovanjem na lokalnim radio postajama. Voditeljica FLAG-a je bila pozvana na sudjelovanje u lokalnoj radio stanici kako bi animirala širu javnosti i predstavila informacije u vezi rezultata provedbe LRSR za programsko razdoblje 2014.-2020., informacije o budućem razdoblju, trenutnom stanju izrade LRSR za buduće razdoblje (SWOT analizi, potrebama i nacrtu mjera) i daljnjim koracima, dodatno je stavljen naglasak u vezi važnosti popunjavanja obrazaca projektnih prijedloga i njihovoj dostupnosti putem FLAG mrežne stranice. Ovo je omogućilo transparentnu komunikaciju i širenje informacija među širom zajednicom.

Prikupljanje projektnih prijedloga: Tijekom procesa, dionici su samostalno izrađivali projektne prijedloge na obrascima izrađenim u tu svrhu i prikupljeno je ukupno 27 projektnih prijedloga. Od tih prijedloga, 17 je stiglo iz javnog sektora, jedan iz civilnog društva, dok je 9 prijedloga predstavljalo interese gospodarskog sektora ribarstva.

Kroz navedene postupke i aktivnosti, zajamčeno je da LRSR odražava stvarne potrebe i interese lokalne zajednice, te da pridonosi održivom razvoju i prosperitetu regije.

3.1. Uključenost lokalnih dionika u provedbu LRSR

FLAG Alba prepoznaje važnost uključivanja lokalnih dionika u provedbu LRSR-a te planira nastaviti s aktivnostima koje će poticati njihovu sudjelovanje i suradnju. U budućnosti, planiraju se aktivnosti poput navedenih:

Redoviti sastanci: Održavat će se sastanci s predstavnicima različitih sektora kako bi se razmijenile informacije i raspravljalo o budućim natječajima i provedbi LRSR-a.

Online anketiranje: Kako bi se prikupili povratne informacije od šire zajednice, FLAG Alba planira provoditi online ankete na različite teme vezane uz provedbu LRSR-a.

Edukativne radionice i seminari: Nastavit će se s organizacijom radionica i seminara kako bi se lokalni dionici informirali o mogućnostima financiranja, prijavi projekata i drugim relevantnim temama prije objave svakog natječaja.

Komunikacija putem društvenih medija i mrežne stranice: FLAG Alba će intenzivirati svoju online prisutnost kako bi se osigurala stalna komunikacija s lokalnim zajednicama, informiranje o novostima, te poticanje interakcije i rasprave.

Radne skupine: Formirat će se radne skupine s ciljem detaljne razrade natječaja i praćenja pokazatelja unutar LRSR-a, osiguravajući pritom široku zastupljenost svih relevantnih dionika.

Kroz ovakav pristup, FLAG Alba teži jačanju partnerstva s lokalnim dionicima i osiguranju da LRSR odražava stvarne potrebe i aspiracije lokalne zajednice.

4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA (GOSPODARSKE, SOCIJALNE I OKOLIŠNE MEĐUPOVEZANOSTI), UKLJUČUJUĆI SWOT ANALIZU

4.1. SWOT ANALIZA

SNAGE	SLABOSTI
• bogati prirodni i geografski resursi kao što su razvedena obala, ribolovne zone i povoljni klimatski uvjeti • raznolikost ribljeg fonda • područje pogodno za akvakulturu (uzgoj školjaka) • dugogodišnja tradicija u ribarstvu • snažna kulturna i povijesna baština koja može potaknuti turizam i srodne djelatnosti • jedinstvena obalna baština (Teleferika Rabac) • tradicija u turizmu i dugogodišnje iskustvo u pružanju turističkih usluga • kvalitetni ljudski resursi s motivacijom i tradicijom u ribarstvu • cjelogodišnja mogućnost bavljenja priobalnim ribolovom • raznolikost ribolovnih tehnika i alata • Institucionalna podrška od strane FLAG-a Alba i udruženja ribara	• nedostupnost kvalificirane radne snage • gubitak interesa za ribarstvo (posebno mladih) i manjak radne snage • depopulacija i starenje stanovništva • nepostojanje kapaciteta za skladištenje proizvoda ribarstva • nedovoljan broj proizvoda dodane vrijednosti • nedovoljno razvijena infrastruktura iskrcajnih mjesta • manjak turističkih sadržaja povezanih s ribarstvom • nedovoljno iskorišten potencijal OIE područja

PRILIKE	PRIJETNJE
• povećanje turističkih aktivnosti kroz promociju kulturne i povijesne baštine • potencijal za razvoj i širenje održive akvakulture • mogućnost za razvoj ribolovnog turizma • mogućnost povezivanja s obrazovnim institucijama za prilagodbu tržišnim potrebama • razvoj brendiranja i marketinga za lokalne proizvode • porast interesa za organsku proizvodnju i izvorne (autohtone) vrste hrane • tržišni potencijal za plasman proizvoda ribarstva i akvakulture kroz turističku ponudu • poticanje prerade i stvaranje dodane vrijednosti • udruživanje proizvođača s ciljem zajedničkog plasmana na tržište	• klimatske promjene koje mogu utjecati na riblje stanište i uzgojne uvjete • prekomjerno izlovljavanje i nedostatak održivih ribolovnih praksi • konkurencija iz drugih regija ili zemalja s jeftinijom radnom snagom ili nižim standardima • degradacija prirodnih resursa i gubitak biološke raznolikosti • ovisnost o sezonalnom turizmu i nedostatak diversifikacije u gospodarskim aktivnostima • nedostatak financijskih resursa za ulaganje u održivi razvoj i infrastrukturu • povećanje onečišćenja mora i degradacija morskih ekosustava • zastarjele infrastrukturne i prometne veze s ostalim dijelovima zemlje ili regije • gubitak tradicionalnog znanja i vještina zbog nedostatka mlađih generacija u ribarstvu i poljoprivredi • visoke i nestabilne cijene energije i fosilnih goriva

4.2. Rezultati analize stanja

U obalnim, otočnim i kopnenim područjima, FLAG Alba ima bogate prirodne i geografske resurse. Razvedena obala, ribolovne zone i povoljni klimatski uvjeti pružaju brojne mogućnosti za razvoj ribarstva. Osim toga, postoji raznolikost ribljeg fonda te je područje pogodno za akvakulturu, posebice uzgoj školjaka. Dugogodišnja tradicija u ribarstvu i snažna kulturna i povijesna baština pridonose stvaranju pozitivnog okruženja za plavo gospodarstvo. Ova baština može dodatno potaknuti turizam i srodne djelatnosti, dok tradicija u turizmu osigurava dugogodišnje iskustvo u pružanju turističkih usluga.

Međutim, postoje izazovi koji se moraju rješavati. Nedostupnost kvalificirane radne snage, gubitak interesa mladih za ribarstvo, te depopulacija i starenje stanovništva predstavljaju glavne slabosti. Također, nepostojanje kapaciteta za skladištenje proizvoda ribarstva, nedovoljno razvijena infrastruktura, nedostatak prostora za skladištenje (opreme i alat) i manjak turističkih sadržaja povezanih s ribarstvom dodatno otežavaju situaciju.

Postoje i značajne prilike koje se mogu iskoristiti. Povećanje turističkih aktivnosti kroz promociju kulturne i povijesne baštine, potencijal za razvoj i širenje održive akvakulture, te mogućnost za razvoj ribolovnog turizma samo su neke od njih. Osim toga, postoji mogućnost povezivanja s obrazovnim institucijama, razvoj brendiranja i marketinga te udruživanje proizvođača.

No, ne smije se zanemariti prijetnje s kojima se područje suočava. Klimatske promjene mogu utjecati na riblje stanište i uzgojne uvjete. Prekomjeren izlov i nedostatak održivih ribolovnih praksi, konkurencija iz drugih regija ili zemalja, te visoke i nestabilne cijene energije i fosilnih goriva mogu predstavljati ozbiljne izazove za budućnost.

Uz pravilno strateško planiranje, ulaganje u infrastrukturu i edukaciju, te promociju održivih praksi, FLAG Alba može iskoristiti svoje snage i prilike te prevladati izazove i prijetnje, usmjeravajući se prema održivom plavom gospodarstvu i jačanju ribarskih i akvakulturnih zajednica.

5. OPIS I HIJERARHIJA CILJEVA LRSR-A, UKLJUČUJUĆI JASNE I MJERLJIVE POKAZATELJE, ODNOSNO MJERLJIVE CILJNE VRIJEDNOSTI U POGLEDU OSTVARENJA ILI REZULTATA, TE POVEZANA PLANIRANA DJELOVANJA

5.1. Prikaz potreba FLAG područja

Potreba 1: Modernizacija i integracija infrastrukture povezane s ribarstvom

Adresira izazove identificirane u SWOT analizi poput nepostojanja kapaciteta za skladištenje proizvoda ribarstva, skladištenje opreme i alata, i nedovoljno razvijene infrastrukture iskrcajnih mjesta. Iskorištava bogate prirodne resurse regije, poput razvedene obale i ribolovnih zona, kako bi poboljšala konkurentsku poziciju sektora. Uz povećanje konkurentске pozicije sektora, modernizacija može omogućiti bolju povezanost ribara i omogućiti veću dodanu vrijednost njihovim proizvodima.

Potreba 2: Digitalna transformacija i obrazovanje u sektoru ribarstva

Cilja na gubitak interesa, posebno među mladima, prema ribarstvu te se oslanja na snažnu kulturnu i povijesnu baštinu ribarstvenog područja. Integracija digitalnih rješenja i edukativnih platformi osmišljena je kako bi promovira tradicionalne vrijednosti i kvalitetu proizvoda, dok istovremeno povećava svijest i zanimanje za sektor ribarstva i akvakulture.

Potreba 3: Unaprjeđenje konkurentnosti i održivosti u gospodarskom sektoru ribarstva

Uočena slabost u SWOT analizi, poput gubitka interesa mladih za ribarstvo, nedostatka kapaciteta za skladištenje proizvoda ribarstva i nedovoljno razvijene infrastrukture iskrcajnih mjesta, ukazuje na potrebu za modernizacijom i diversifikacijom sektora ribarstva. Ulaganja u nove tehnologije, poboljšanje infrastrukture, kao i poticanje novih oblika prihoda, poput ribolovnog turizma, direktno odgovaraju na ovu potrebu. Uz to, poticanje ulaganja u obnovljive izvore energije i marketinške aktivnosti može pomoći u prevladavanju prijetnji poput visokih i nestabilnih cijena energije i fosilnih goriva.

Potreba 4: Diversifikacija i inovacija u marikulturi

SWOT analiza prepoznaje područje kao pogodno za akvakulturu, posebice uzgoj školjaka. Međutim, nedovoljno iskorišten potencijal obnovljivih izvora energije i ovisnost o sezonalnom turizmu ukazuju na potrebu za diversifikacijom i inovacijom u marikulturi. Ulaganja u nove tehnologije, osuvremenjivanje postojećih uzgojnih područja, kao i diversifikacija proizvodnje, može pomoći u optimizaciji sektora, smanjenju njegove ovisnosti o tradicionalnim izvorima prihoda i povećanju njegove održivosti.

Potreba 5: Oživljavanje bogate kulturne i povijesne baštine

Uzevši u obzir snažnu kulturnu i povijesnu baštinu regije, koja je prepoznata kao jedna od glavnih snaga u SWOT analizi, postoji potreba za očuvanjem i promoviranjem ribarske i maritimne tradicije. To ne samo da će očuvati identitet i nasljeđe regije, već će i potaknuti turizam i srodne djelatnosti.

Potreba 6: Digitalna reprezentacija i valorizacija ribarske baštine

Iako regija ima bogatu tradiciju, postoji prilika da se ova baština prezentira na inovativan način koristeći suvremene digitalne tehnologije. Kako je prepoznato u SWOT analizi, postoji potreba za povezivanjem s obrazovnim institucijama i prilagodbom tržišnim potrebama, a digitalizacija i inovativna interpretacija mogu postići upravo to.

Potreba 7: Očuvanje i regeneracija obalnih područja za buduće generacije

Područje je obdareno bogatim prirodnim i geografskim resursima te posjeduje jedinstvenu obalnu baštinu, ali suočava se s izazovima kao što su degradacija prirodnih resursa i povećanje onečišćenja mora. Kroz mjere poput sanacije obalnih područja, promocije održivih praksi i zaštite obalne baštine, ovaj segment mjere cilja na očuvanje i valorizaciju prirodnih i kulturnih resursa za održivu upotrebu.

Potreba 8: Održivo upravljanje otpadom i zaštita morskog okoliša

Iako regija ima bogate prirodne resurse, suočava se s izazovima poput klimatskih promjena i prekomjernog izlova. Kroz mjere poput čišćenja morskog okoliša, recikliranja otpada i stvaranja inovativnih proizvoda iz otpada, ovaj segment mjere cilja na promociju održivih praksi i zaštitu morskog okoliša.

Potreba 9: Tranzicija prema zelenoj energiji u ribarstvu

Visoke i nestabilne cijene energije i fosilnih goriva predstavljaju prijetnju. Potrebno je poticati korištenje obnovljivih izvora energije i smanjiti ovisnost o fosilnim gorivima.

5.2. Opći ciljevi, prioriteti i mjere LRSR

U okviru Prioriteta 3., "Omogućivanje održivog plavog gospodarstva u obalnim, otočnim i kopnenim područjima te poticanje razvoja ribarskih i akvakulturnih zajednica", ovaj strateški okvir oblikovan je na temelju dubinske SWOT analize i identificiranih potreba ribarskog sektora i zajednica. Cilj LRSR je razviti održive, konkurentske i inovativne mjere koje će promovirati ribarstvo, očuvati kulturnu baštinu i poticati gospodarski rast i razvoj. U nastavku su predstavljeni ciljevi, prioriteti i mjere koji su oblikovani na način kako bi odgovorili na identificirane potrebe i izazove:

Cilj 1: Unapređenje konkurentske pozicije i održivosti ribarskog sektora

Cilj je osmišljen kako bi se sektor ribarstva prilagodio modernim trendovima i izazovima, poboljšavajući njegovu konkurentnost na tržištu i osiguravajući dugoročnu održivost. Kroz različite mjere i aktivnosti, teži se modernizaciji, inovacijama i diversifikaciji sektora, uz naglasak na održivim i ekološki osviještenim praksama.

Prioritet 1.1: Jačanje konkurentske snage sektora kroz tehnološku modernizaciju i inovacije

Fokus je na unaprjeđenju tehničkih i tehnoloških kapaciteta u ribarstvu i akvakulturi kako bi se postigla veća konkurentnost na tržištu i održivost.

Mjera 1: Jačanje konkurentnosti i održivosti gospodarskog sektora ribarstva

Ova mjera odgovara na Potrebe 3 i 4, potičući inovacije, modernizaciju i moderniziranje sektora radi povećanja konkurentnosti i održivosti.

Prioritet 1.2: Osnaživanje, edukacija i promocija održivog sektora ribarstva

Stavlja naglasak na osnaživanje sektora ribarstva i akvakulture kroz modernizaciju infrastrukture i digitalnu edukaciju, s ciljem privlačenja novih generacija i povećanja interesa za sektor.

Mjera 2: Unaprjeđenje i promocija sektora ribarstva i akvakulture

Ova mjera usmjerena je na osnaživanje sektora ribarstva i akvakulture kroz modernizaciju infrastrukture i digitalnu edukaciju, odgovarajući na Potrebe 1 i 2.

Cilj 2: Očuvanje i valorizacija ribarske baštine i morskog okoliša

Ovaj cilj prepoznaje važnost kulturne i povijesne baštine ribarstva, te stavlja naglasak na njezino očuvanje i modernu prezentaciju. Uz to, naglašava važnost očuvanja morskog okoliša i obalnih područja, potičući održive prakse koje će osigurati njihovu dugoročnu očuvanost i valorizaciju.

Prioritet 2.1: Digitalna revitalizacija i promocija ribarske baštine

Cilj je modernizirati prezentaciju i interpretaciju ribarske baštine koristeći digitalne alate, čime se postiže veća vidljivost i povezanost s mlađim generacijama.

Mjera 3: Revitalizacija i očuvanje ribarske i maritimne baštine

Kroz inovativne digitalne pristupe, ova mjera odgovara na Potrebe 5 i 6, kroz promociju i zaštitu kulturne i povijesne baštinu ribarstva.

Prioritet 2.2: Održivo upravljanje i zaštita morskog ekosustava

Naglasak je na promociji održivih praksi koje štite morski ekosustav i obalna područja, osiguravajući njihovu dugoročnu očuvanost i valorizaciju.

Mjera 4: Integrirana zaštita i valorizacija morskog okoliša i obalnih područja

Ova mjera, koja odgovara na Potrebe 7 i 8, potiče održive prakse zaštite morskog okoliša i obalnih područja, promovirajući očuvanje prirodnih resursa.

Ovi ciljeve, prioritete i mjere razvijeni su kako bi se povezana strategija koja će osigurati održivu budućnost ribarskog sektora područja FLAG-a Alba. Kroz integrirani pristup koji kombinira tehnološku inovaciju, očuvanje tradicije i održive prakse, teži se stvaranju dinamičnog i održivog ribarskog sektora.

5.3. Opis mjera LRSR

Cilj 1: Unapređenje konkurentne pozicije i održivosti ribarskog sektora / Prioritet 1.1: Jačanje konkurentne snage sektora kroz tehnološku modernizaciju i inovacije	
Oznaka i naziv mjere:	Mjera 1. Jačanje konkurentnosti i održivosti gospodarskog sektora ribarstva
Opis mjere:	Mjera je osmišljena kako bi direktno odgovorila na ključne potrebe identificirane za sektor ribarstva i akvakulture. U središtu mjere je želja za modernizacijom i osuvremenjivanjem sektora kako bi se povećala konkurentnost i održivost (Potreba 3). Kroz fokus na tehničke i tehnološke kapacitete, mjera potiče ulaganje u nove tehnologije, modernizaciju ribarskih plovila, i diversifikaciju proizvodnje u ribarstvu i marikulturi (Potreba 4). Posebna pažnja posvećena je promociji obnovljivih izvora energije (Potreba 9) i marketinškim inicijativama, kako bi se osigurala dugoročna održivost i konkurentna prednost sektora. Mjera također prepoznaje važnost diversifikacije i poticanja novih oblika prihoda, uzimajući u obzir sve veće globalne trendove poput ribolovnog turizma, ekoturizma i obrazovnih aktivnosti povezanih s ribolovom (Potreba 3). Mjera također naglašava važnost održivosti- bilo kroz smanjenje negativnog utjecaja na okoliš ili kroz promicanje pozitivnih praksi koje štite morski ekosustav i biološku raznolikost (Potreba 7). Uz ovu mjeru, cilj je osigurati sektoru ribarstva mogućnost prilagodbe suvremenim trendovima tržišta i potencijalno mogućnost kako bi postao predvodnik u praksama koje su održive, inovativne i ekološki osviještene.
Prihvatljivi korisnici:	pravne ili fizičke osobe koje su vlasnici ribarskog plovila i/ili ovlaštenici važeće povlastice za obavljanje gospodarskog ribolova, nositelj dozvole za akvakulturu, subjekti u poslovanju s hranom sukladno posebnom propisu koji su korisnici odobrenih odnosno objekata u poslovanju s hranom životinjskog podrijetla za preradu proizvoda ribarstva te organizacije proizvođača, udruženja organizacija proizvođača, međusektorske organizacije i ribarske zadruge priznate po posebnim propisima, udruge, klasteri i ostali oblici udruživanja iz područja ribarstva (GSR) Prihvatljivi korisnici će se detaljno propisati FLAG natječajem.
Prihvatljive aktivnosti:	A. Gospodarski ribolov (uvođenje novih inovativnih tehnologija i/ili rješenja uključujući nabavu opreme (strojevi, plovila, vozila i sl.)) A.1. Ulaganja u cilju poboljšanja sigurnosnih uvjeta na ribarskim plovilima; A.2. Ulaganja u cilju poboljšanja zdravstvenih uvjeta na ribarskim plovilima; A.3. Ulaganja u cilju poboljšanja higijenskih uvjeta na ribarskim plovilima; A.4. Ulaganja u cilju poboljšanja radnih uvjeta na ribarskim plovilima; A.5. Ulaganja na ribarskim plovilima u cilju podizanja kvalitete ulova; A.6. Ulaganja izvan ribarskog plovila koja doprinose unapređenju dodane vrijednosti i kvalitete ulova sa ribarskog plovila (montažni/mobilni i ostali maloprodajni objekti/prostori proizvoda ribarstva i akvakulture ili objekata/prostora brze prehrane; specijalizirana vozila i sl.) ; A.7. Ulaganja na ribarskim plovilima u cilju promicanja energetske učinkovitosti; A.8. Ulaganja u opremu kojom se ograničavaju i, ako je to moguće, uklanjaju fizički i biološki učinci ribolova na ekosustav ili morsko dno A.9. Ulaganja u opremu kojom se štiti alat i ulov od zaštićenih ptica i sisavaca B. Marikultura (uvođenje novih inovativnih tehnologija i/ili rješenja uključujući i nabavu nove opreme (strojevi, plovila, vozila i sl.)) B.1. Produktivna ulaganja u marikulturu B.2. Diversifikacija proizvodnje u marikulturi i uzgajanih vrsta B.3. Osuvremenjivanje jedinica marikulture, uključujući poboljšanje radnih i sigurnosnih uvjeta radnika u marikulturi B.4. Poboljšanja i osuvremenjivanje povezana sa zdravljem i dobrobiti životinja, uključujući kupnju opreme za zaštitu farmi od divljih grabežljivaca

	B.5. Smanjenje negativnog utjecaja ili poticanje pozitivnih učinaka na okoliš i povećanje učinkovitosti resursa B.6. Ulaganja u unapređenje kvalitete, ili dodavanje vrijednosti, proizvodima marikulture B.7. Ulaganja koja dovode do znatnog smanjenja učinka poduzeća u području marikulture na potrošnju i kvalitetu vode, posebice smanjenjem količine korištene vode ili kemikalija, antibiotika i drugih lijekova, ili poboljšanjem kvalitete izlazne vode, uključujući uspostavom multitrofičkih akvakulturnih sustava C. Diversifikacija i novi oblici prihoda u ribolovu i marikulturi (razvoj komplementarnih djelatnosti koje se odnose na osnovnu poslovnu djelatnost ribolova i/ili marikulture, uključujući ribolovni turizam, izletničke ture, restorane, okolišne usluge u području ribolova i obrazovne aktivnosti o ribolovu C.1. ulaganja u ribarsko plovilo ili lokaciju uzgajališta u svrhu prilagodbe i/ili modernizacije plovila za potrebe razvoja nove djelatnosti, uključujući nabavu radova, roba/opreme i usluga C.2. ulaganja/aktivnosti izvan ribarskog plovila ili uzgajališta u svrhu prilagodbe i/ili modernizacije i/ili uspostave objekata/zahvata u prostoru i/ili usluga za potrebe razvoja nove djelatnosti, uključujući nabavu radova, roba/opreme i usluga D. Ulaganje u OIE E. Marketinške aktivnosti i vidljivost F. Opći troškovi Prihvatljive aktivnosti će se detaljno propisati FLAG natječajem.
Kriteriji prihvatljivosti:	1) Nositelj projekta mora imati sjedište ili podružnicu unutar ribarstvenog područja FLAG-a Alba; 2) Potpora se ne može dodijeliti za: a) povećanje ribolovnog kapaciteta ribarskog plovila b) nabavu opreme kojom se povećava sposobnost ribarskog plovila za pronalazak ribe c) izgradnju, kupnju ili uvoz ribarskih plovila d) prijenos ribarskih plovila u treće zemlje ili zamjena zastave plovila na treću zemlju, među ostalim osnivanjem zajedničkih pothvata s partnerima iz trećih zemalja e) istraživački ribolov f) prijenos vlasništva nad poduzećem g) izravno poribljavanje, osim ako je pravnim aktom Europske unije ili u slučaju eksperimentalnog poribljavanja izričito predviđeno kao mjera ponovnog uvođenja ili druge mjere očuvanja h) mehanizmi za intervencije na tržištu s ciljem privremenog ili trajnog povlačenja proizvoda ribarstva ili akvakulture s tržišta, kako bi se ponuda smanjila i time spriječio pad cijena ili uzrokovalo povećanje cijena i) ulaganja na ribarskim plovilima koja su nužna za poštovanje zahtjeva na temelju prava Europske unije koji su na snazi u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu, uključujući zahtjeve na temelju obveza Europske unije u kontekstu regionalnih organizacija za upravljanje ribarstvom (RFMO) j) ulaganja na ribarskim plovilima koja su obavljala ribolovne aktivnosti manje od 60 ribolovnih dana godišnje tijekom dvije kalendarske godine koje su prethodile godini u kojoj je podnesen zahtjev za potporu k) Ostali kriteriji prihvatljivosti propisani FLAG natječajem
Kriteriji odabira	Prilikom ocjenjivanja projekta, prednost će se dati:

	• Projektima koji će provedbom ulaganja očuvati više postojećih radnih mjesta • Ostali kriteriji odabira propisani FLAG natječajem
Intenzitet potpore:	Osnovni intenzitet potpore iznosi 50%. Povećanje intenziteta potpore do 100% prihvatljivih troškova može se ostvariti sukladno Prilogu III Uredbe (EU) 2021/1139 i/ili ako se zadovolji jedan od navedenih kriterija: - od zajedničkog je interesa, - ima zajedničkog korisnika, - ima inovativne značajke, prema potrebi na lokalnoj razini Točan intenzitet potpore će se odrediti FLAG natječajem.
Maksimalni iznos potpore po mjeri:	maksimalni iznos po projektu će se odrediti natječajem
Udio u ukupnoj alokaciji:	229.943,80 € /11,2%
Predviđeni broj projekata:	14
Predviđeni broj zadržanih radnih mjesta:	7

Prioritet 1.2: Osnajivanje, edukacija i promocija održivog sektora ribarstva	
Oznaka i naziv mjere:	Mjera 2. Unaprjeđenje i promocija sektora ribarstva i akvakulture
Opis mjere:	Prepoznajući izazove i prilike identificirane u SWOT analizi, kao što su gubitak interesa mladih za ribarstvo, nepostojanje kapaciteta za skladištenje i potreba za boljim povezivanjem dionika, Mjera 2 usmjerena je na osnajivanje sektora ribarstva i akvakulture i odgovara na sljedeće potrebe: Modernizacija infrastrukture povezane s ribarstvom ribarstvu (Potreba 1): Kroz ulaganja u izgradnju, rekonstrukciju i opremanje objekata za maloprodaju i konzumaciju proizvoda, te nabavu i opremanje mobilnih i montažnih objekata, mjera cilja na povećanje kapaciteta i kvalitete usluga. Ovo je primarno usmjereno prema JLS-ovima, komunalnim poduzećima i pravnim osobama ugostiteljima i omogućava bolje iskorištavanje prirodnih i geografskih obilježja područja i povećava vrijednost proizvoda ribarstva i akvakulture na održivi način. Promocija i digitalna edukacija u sektoru (Potreba 2): Integracija digitalnih rješenja, poput digitalnih platformi i IKT rješenja, zajedno s edukativnim i promotivnim aktivnostima, osmišljena je da podigne svijest i zanimanje za sektor ribarstva i akvakulture. Kroz digitalnu edukaciju i promociju, mjera se oslanja na snažnu kulturnu i povijesnu baštinu regije, potičući interes i svijest o tradicionalnim vrijednostima i kvaliteti proizvoda odnosno konzumacije proizvoda ribarstva i akvakulture. Osim toga, mjera podupire ulaganja u obnovljive izvore energije, certificiranje proizvoda ribarstva i akvakulture te marketinške aktivnosti, osiguravajući održivost, kvalitetu i vidljivost sektora na tržištu.
Prihvatljivi korisnici:	• Jedinica lokalne samouprave • Pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu JLS-a • Turističke zajednice • Udruge i javne ustanove • Trgovačko društvo ili obrti (isključujući pripadnike GSR-a) • ŽLU Prihvatljivi korisnici će se detaljno propisati FLAG natječajem.
Prihvatljive aktivnosti:	A. Izgradnja i/ili rekonstrukcija i/ili opremanje stacionarnih objekata/prostora za maloprodaju proizvoda ribarstva i akvakulture i/ili izgradnja i/ili rekonstrukcija i/ili opremanje stacionarnih objekata/ prostora za konzumaciju i/ili skladištenje lokalnih proizvoda ribarstva i akvakulture B. Nabavu i/ili opremanje montažnih/mobilnih ribarnica (kontejnerskog tipa, specijalizirano vozilo za prodaju ribe – tzv. „ambulantna“ prodaja); C. Nabava i/ili opremanje mobilnih (vozila, prikolice i sl.) ili montažnih (kontejnerskog tipa i sl.) objekata brze prehrane za konzumaciju proizvoda ribarstva i akvakulture ; D. Izgradnja i/ili rekonstrukcija) i/ili opremanje objekata ili prostora za skladištenje opreme i alata; E. Nabava opreme za unaprjeđenje vrijednosti proizvoda ribarstva i akvakulture (ledomati i sl.) F. Opremanje kuhinje u odgojno-obrazovnim ustanovama i/ili ostalim ustanovama i/ili poboljšanje uvjeta za pripremu proizvoda ribarstva i akvakulture u odgojno-obrazovnim ustanovama (rekonstrukcija prostora unutar kojih se planira držati/koristiti nabavljena oprema); G. Opremanje ugostiteljskog objekta uključujući nabavu opreme i/ili IKT rješenja za prihvat i/ili pripremu i/ili obradu i/ili očuvanje i/ili skladištenje i/ili prezentaciju i/ili transport (za potrebe ugostiteljskog objekta) proizvoda ribarstva i akvakulture;

	H. Ulaganja u certificiranje i korištenje postojećih oznaka kvalitete proizvoda ribarstva i akvakulture; I. Digitalizacija u području podizanja svijesti o konzumaciji proizvoda ribarstva i akvakulture i/ili uvođenje inovativnih sustava informiranja o proizvodima ribarstva i akvakulture (IKT2 rješenja, digitalne platforme) i sl., J. Edukativne i/ili promotivne aktivnosti usmjerene promicanju konzumacije proizvoda ribarstva i akvakulture K. Ulaganja u OIE L. Marketinške aktivnosti i vidljivost M. Opći troškovi Prihvatljive aktivnosti će se detaljno propisati FLAG natječajem.
Kriteriji prihvatljivosti:	1) Nositelj projekta ne smije biti pripadnik GSR i mora imati sjedište ili podružnicu unutar ribarstvenog područja FLAG-a Alba; 2) Ukoliko projekt ostvaruje povećanje intenziteta potpore iznad 50% ne smije generirati prihod. Iznimno, jedinice lokalne samouprave (JLS) i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske i jedinica lokalne samouprave ne smiju ostvarivati neto prihod uslijed davanja na raspolaganje i korištenje predmeta potpore već se prihod može ostvarivati samo za pokrivanje troškova operativnih izdataka i financijskih izdataka za predmet ulaganja za vrijeme i nakon provedbe projekta (poput troškova održavanja rezultata, radne snage, energije i sl.). Projekt koji ostvari intenzitet potpore od 50% može generirati prihode. Takvi prihodi se smatraju poslovnim prihodima nositelja projekta ili partnera 3) Ulaganje temeljem prihvatljivih aktivnosti može se odnositi samo na skupinu 1.7 „Svježa riba, mekušci i rakovi te proizvodi dobiveni od njih“ iz popisa poljoprivrednih proizvoda namijenjenih prehrani ljudi navedeni u Prilogu I. Ugovora o funkcioniranju EU 4) Ulaganjem temeljem prihvatljivih operacija i aktivnosti se neće provoditi na operativnoj ili manipulativnoj obali i ne smije se odnositi na aktivnosti koje su obuhvaćene mjerom I.23. Ribarske luke i iskrcajna mjesta u okviru Programa za ribarstvo i akvakulturu Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2021.-2027. godine 5) Ostali kriteriji prihvatljivosti propisani FLAG natječajem
Kriteriji odabira	Prilikom ocjenjivanja projekta, prednost će se dati: • Projektima koji će provedbom ulaganja očuvati više postojećih radnih mjesta • Ostali kriteriji odabira propisani FLAG natječajem
Intenzitet potpore:	Osnovni intenzitet potpore iznosi 50%. Povećanje intenziteta potpore do 100% prihvatljivih troškova može se ostvariti sukladno Prilogu III Uredbe (EU) 2021/1139 i/ili ako se zadovolji jedan od navedenih kriterija: - od zajedničkog je interesa, - ima zajedničkog korisnika, - ima inovativne značajke, prema potrebi na lokalnoj razini Točan intenzitet potpore će se odrediti FLAG natječajem.

Maksimalni iznos potpore po mjeri:	maksimalni iznos po projektu će se odrediti natječajem
Udio u ukupnoj alokaciji:	155.654,26 € /7,6%
Predviđeni broj projekata:	6
Predviđeni broj zadržanih radnih mjesta:	2

Cilj 2: Očuvanje i valorizacija ribarske baštine i morskog okoliša / Prioritet 2.1: Digitalna revitalizacija i promocija ribarske baštine	
Oznaka i naziv mjere:	Mjera 3.: Revitalizacija i očuvanje ribarske i maritimne baštine
Opis mjere:	Reagirajući na identificirane prilike i izazove iz SWOT analize, poput snažne kulturne i povijesne baštine te potrebe za modernom interpretacijom tradicije, Mjera 3 fokusira se na očuvanje i promociju ribarske i maritimne baštine te odgovara na sljedeće potrebe: Oživljavanje bogate kulturne i povijesne baštine (Potreba 5): Mjera potiče razne aktivnosti, od gastronomskih i kulturnih događanja do edukativnih radionica, sve s ciljem oživljavanja bogate povijesti i tradicije regije. Kroz očuvanje tradicije, mjera promovira lokalni turizam, obrazovanje i gospodarski razvoj. Inovativna prezentacija ribarske baštine kroz digitalne medije (Potreba 6): Integracija digitalnih rješenja i inovativnih interpretacijskih metoda omogućuje suvremenu prezentaciju tradicije, pružajući posjetiteljima bogatije i uronjeno iskustvo. Ova mjera osigurava da tradicija regije bude prezentirana na moderan način koji odgovara potrebama današnjeg društva i tržišta. Kroz očuvanje tradicije i inovativnu interpretaciju, mjera potiče lokalni turizam, obrazovanje i gospodarski razvoj, dok istovremeno čuva identitet i nasljeđe područja. Dodatno, mjera podržava ulaganja u obnovljive izvore energije i marketinške aktivnosti, osiguravajući održivost, kvalitetu i vidljivost sektora na tržištu.
Prihvatljivi korisnici:	• Jedinica lokalne samouprave • Pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu JLS-a • Turistička zajednica • Udruga • Javne ustanove • Trgovačko društvo Prihvatljivi korisnici će se detaljno propisati FLAG natječajem.

Prihvatljive aktivnosti:	A. Aktivnosti pripreme i provedbe društvenih, gastronomskih, kulturnih i natjecateljskih događanja u području ribarske/maritimne tradicije i baštine te u području održivog ribarstva i akvakulture (aktivnosti mogu uključivati održavanje manifestacija, festivala, fešti, sajмова, natjecanja, regata, izložbi i drugo) B. Aktivnosti pripreme i provedbe edukacije o ribarskoj/maritimnoj tradiciji i baštini ili o održivom ribarstvu i akvakulturi (aktivnosti mogu uključivati edukacije, radionice, stručne skupove, javna predstavljanja i sl. vezana uz temu ribarske/maritimne tradicije i baštine ili o održivom ribarstvu i akvakulturi) B.1. Aktivnosti građenja (izgradnja i/ili rekonstrukcija) i/ili opremanje malih ribarskih i/ili maritimnih „muzeja“ i/ili tematskih i/ili edukativnih i/ili interpretacijskih/multimedijalnih centara i/ili tematskih ruta/poučnih staza i/ili dječjih igrališta i/ili info punktova i sl.) B.2. Aktivnosti restauracije/očuvanje predmeta/objekata/plovila i sl. vezanih uz lokalnu ribarsku/maritimnu baštinu B.3. Digitalizacija u području ribarske/maritimne tradicije i baštine i/ili uvođenje inovativnih sustava interpretacije (IKT2 rješenja) i sl., B.4. Aktivnosti izrade promotivnih i dokumentarnih filmova o ribarenju i tradiciji ribarstva na području, izradu knjiga, izrada slikovnica prilagođenih djeci predškolske i školske dobi, publikacija, brošura, vodiča i sl. radi diseminacije znanja, vještina, načina ponašanja i običaja C. Ulaganja u OIE D. Marketinške aktivnosti i vidljivost E. Opći troškovi Prihvatljive aktivnosti će se detaljno propisati FLAG natječajem.
Kriteriji prihvatljivosti:	1) Nositelj projekta mora imati sjedište ili podružnicu unutar ribarstvenog područja FLAG-a Alba; 2) Ukoliko projekt ostvaruje povećanje intenziteta potpore iznad 50% ne smije generirati prihod. Iznimno, jedinice lokalne samouprave (JLS) i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske i jedinica lokalne samouprave ne smiju ostvarivati neto prihod uslijed davanja na raspolaganje i korištenje predmeta potpore već se prihod može ostvarivati samo za pokrivanje troškova operativnih izdataka i financijskih izdataka za predmet ulaganja za vrijeme i nakon provedbe projekta (poput troškova održavanja rezultata, radne snage, energije i sl.). Projekt koji ostvari intenzitet potpore od 50% može generirati prihode. Takvi prihodi se smatraju poslovnim prihodima nositelja projekta ili partnera 3) Ostali kriteriji prihvatljivosti propisani FLAG natječajem
Kriteriji odabira	Prilikom ocjenjivanja projekta, prednost će se dati: • Projektima koji će provedbom ulaganja očuvati više postojećih radnih mjesta • Ostali kriteriji odabira propisani FLAG natječajem
Intenzitet potpore:	Osnovni intenzitet potpore iznosi 50%. Povećanje intenziteta potpore do 100% prihvatljivih troškova može se ostvariti sukladno Prilogu III Uredbe (EU) 2021/1139 i/ili ako se zadovolji jedan od navedenih kriterija: - od zajedničkog je interesa, - ima zajedničkog korisnika,

	- ima inovativne značajke, prema potrebi na lokalnoj razini Točan intenzitet potpore će se odrediti FLAG natječajem.
Maksimalni iznos potpore po mjeri:	maksimalni iznos po projektu će se odrediti natječajem
Udio u ukupnoj alokaciji:	728.744,97 € / 35,5%
Predviđeni broj projekata:	11
Predviđeni broj zadržanih radnih mjesta:	1

Prioritet 2.2: Održivo upravljanje i zaštita morskog ekosustava	
Oznaka i naziv mjere:	Mjera 4.: Integrirana zaštita i valorizacija morskog okoliša i obalnih područja
Opis mjere:	Reagirajući na izazove i prilike identificirane u SWOT analizi, kao što su degradacija prirodnih resursa, povećanje onečišćenja mora i potreba za očuvanjem obalnih područja, Mjera 4 usmjerena je na očuvanje i valorizaciju morskog okoliša i obalnih područja te odgovara na sljedeće potrebe: Očuvanje i regeneracija obalnih područja (Potreba 9): Kroz infrastrukturna ulaganja i razne aktivnosti, mjera potiče očuvanje i regeneraciju obalnih područja, promovira održivi turizam i ribarstvo, te jača svijest o važnosti zaštite morskog okoliša. Održivo upravljanje otpadom i zaštita morskog okoliša (Potreba 10): Mjera promovira održive prakse kroz čišćenje morskog okoliša, recikliranje otpada i stvaranje inovativnih proizvoda iz prikupljenog otpada. Dodatno, mjera podržava ulaganja u obnovljive izvore energije i marketinške aktivnosti, osiguravajući održivost, kvalitetu i vidljivost sektora na tržištu.
Prihvatljivi korisnici:	• Jedinica lokalne samouprave • Pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu JLS-a • Turistička zajednica • Udruga • Javne ustanove • Trgovačko društvo • ŽLU/LU • Vatrogasna društva Prihvatljivi korisnici će se detaljno propisati FLAG natječajem.
Prihvatljive aktivnosti:	A. Građenje (izgradnja i/ili rekonstrukcija) i/ili opremanje objekata ili prostora sustavima za edukaciju/informiranje sa ciljem zaštite morskog okoliša i obalnih područja te sustavima/opremom za odlaganje otpada iz mora i priobalja s naglaskom na održiva rješenja odlaganja otpada na plažama; A.1. Prihvatljivi troškovi A.1.1. Trošak građenja (izgradnja i/ili rekonstrukcija) i/ili opremanje objekata ili prostora sustavima za edukaciju/informiranje sa ciljem zaštite morskog okoliša i obalnih područja te sustavima/opremom za odlaganje otpada iz mora i priobalja s naglaskom na održiva rješenja odlaganja otpada na plažama A.1.2. Trošak nabave informatičke opreme i/ili informatičkih sustava A.1.3. Trošak nabave sustava za nadzor objekta ili prostora uključujući troškove transporta, montaže i ugradnje A.1.4. Ostali izravni troškovi će se odrediti natječajem B. Aktivnosti čišćenja morskog okoliša i obalnih područja FLAG-a; B.1. Prihvatljivi troškovi B.1.1.1. Najam i/ili nabava opreme, alata i pribora neophodnih za provedbu aktivnosti čišćenja B.1.1.2. Nabava potrošnog materijala (kutije, vreće, rukavice i sl.) B.1.1.3. Troškovi hrane i pića za sudionike aktivnosti čišćenja

- B.1.1.4. Troškovi prikupljanja, zbrinjavanja i odvoza otpada
- B.1.1.5. Troškovi goriva za plovilo, agregat, troškovi punjenja boca za ronjenje i sl.
- B.1.1.6. Ostali izravni troškovi će se odrediti natječajem

C. Aktivnosti prevencije i/ili sanacije onečišćenja i/ili havarije podmorja ili priobalja

C.1. Prihvatljivi troškovi

- C.1.1. Trošak građenja (izgradnja i/ili rekonstrukcija) i/ili opremanje prostora/obalnih područja u svrhu prevencije i/ili sanacije onečišćenja i/ili sigurnosti podmorja i/ili priobalja
- C.1.2. Trošak nabave i/ili opremanje plovila za održavanje eko-akcija čišćenja mora i priobalja i/ili sanacije onečišćenja i/ili održavanje znanstveno stručnih aktivnosti, i/ili monitoring, i/ili radionice za jačanje svijesti o potrebi zaštite mora i priobalja i promicanja istog
- C.1.3. Trošak nabave opreme povezane sa prevencijom i/ili sanacijom onečišćenja podmorja i/ili priobalja (plutajuće/upijajuće brane, tlačne šprice za aplikaciju disperzanta i odmašćivača, agregati, pumpe za vodu, suha odjela za vodu, ronilačka oprema, reflektori, užad, prsluci za spašavanje, detektor pronalaska utopljenika, baterijski alati, prikolica za prijevoz opreme i sl.)
- C.1.4. Ostali izravni troškovi će se odrediti natječajem

D. Očuvanje i sanacija obalnih zona za održivu upotrebu:

D.1. Prihvatljivi troškovi

- D.1.1. Trošak restauracije i očuvanja povijesnih obalnih struktura, objekata ili drugih elemenata obalne baštine
- D.1.2. Trošak građenja i obnove obalnih nasipa, zidova i drugih zaštitnih struktura
- D.1.3. Trošak građenja i/ili rekonstrukcije pristupnih staza, rampi, i područja na plažama za osobe s invaliditetom
- D.1.4. Trošak postavljanja ekološki prihvatljivih materijala poput drvenih staza
- D.1.5. Trošak sadnje vegetacije i drugih prirodnih barijera za sprječavanje erozije obale
- D.1.6. Trošak postavljanja geotekstila ili drugih ekološki prihvatljivih materijala za zaštitu obale od erozije
- D.1.7. Ostali izravni troškovi će se odrediti natječajem

E. Edukacijsko-informativne aktivnosti o zaštiti morskog okoliša, biološkoj raznolikosti mora i priobalja i očuvanju vrijednog prirodnog okoliša, npr. savjetovanja, radionice, mentorstva, stručne skupove, razmjenu iskustava i prakse, studijska putovanja, javna događanja, izložbe, medijske kampanje i sl.;

E.1. Prihvatljivi troškovi

- E.1.1. Najam prostora i/ili opreme (audio i vizualnih tehnika, rasvjeta, pozornica, stolovi i stolice i dr.) za provedbu projektnih aktivnosti, uključujući troškove transporta, montaže, ugradnje i sl.
- E.1.2. Troškovi vanjskih stručnjaka izravno povezani za provedbu aktivnosti
- E.1.3. Troškovi hrane i pića za sudionike aktivnosti
- E.1.4. Troškovi uređenja prostora izravno povezanih s provedbom aktivnosti
- E.1.5. Troškovi razmjene iskustva i prakse, studijska putovanja
- E.1.6. Ostali izravni troškovi će se odrediti natječajem

F. Aktivnosti istraživanja podmorja te ispitivanja i praćenja kakvoće mora u svrhu izrade znanstveno-stručnih studija ili publikacija za potporu održivom razvoju ribarstva i akvakulture na području FLAG-a;

F.1. Prihvatljivi troškovi

	F.1.1. Trošak najma opreme ili plovila nužne za provedbu aktivnosti istraživanja F.1.2. Trošak najma alata i/ili instrumenata F.1.3. Troškovi vanjskih stručnjaka izravno povezani za provedbu aktivnosti F.1.4. Ostali troškovi će se odrediti natječajem G. Aktivnosti recikliranja otpada i stvaranje inovativnih proizvoda iz otpada prikupljenog iz mora i priobalja; G.1. Prihvatljivi troškovi G.1.1. Troškovi vezani uz aktivnosti recikliranja otpada i stvaranja inovativnih proizvoda iz otpada prikupljenog iz mora i priobalja (nabava opreme i/ili alata i/ili sustava za recikliranje) G.1.2. Troškovi vanjskih stručnjaka izravno povezani za provedbu aktivnosti G.1.3. Ostali izravni troškovi će se odrediti natječajem H. Ulaganje u OIE I. Marketinške aktivnosti i vidljivost J. Opći troškovi Prihvatljive aktivnosti će se detaljno propisati FLAG natječajem.
Kriteriji prihvatljivosti:	1) Nositelj projekta mora imati sjedište ili podružnicu unutar ribarstvenog područja FLAG-a Alba; 2) Ukoliko projekt ostvaruje povećanje intenziteta potpore iznad 50% ne smije generirati prihod. Iznimno, jedinice lokalne samouprave (JLS) i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske i jedinica lokalne samouprave ne smiju ostvarivati neto prihod uslijed davanja na raspolaganje i korištenje predmeta potpore već se prihod može ostvarivati samo za pokrivanje troškova operativnih izdataka i financijskih izdataka za predmet ulaganja za vrijeme i nakon provedbe projekta (poput troškova održavanja rezultata, radne snage, energije i sl.). Projekt koji ostvari intenzitet potpore od 50% može generirati prihode. Takvi prihodi se smatraju poslovnim prihodima nositelja projekta ili partnera
Kriteriji odabira	Prilikom ocjenjivanja projekta, prednost će se dati: • Projektima koji će provedbom ulaganja očuvati više postojećih radnih mjesta • Projektima koji će provesti veći broj aktivnosti suradnje među dionicima Ostali kriteriji propisani FLAG natječajem
Intenzitet potpore:	Osnovni intenzitet potpore iznosi 50%. Povećanje intenziteta potpore do 100% prihvatljivih troškova može se ostvariti sukladno Prilogu III Uredbi (EU) 2021/1139 i/ili ako se zadovolji jedan od navedenih kriterija: - od zajedničkog je interesa, - ima zajedničkog korisnika, - ima inovativne značajke, prema potrebi na lokalnoj razini

	Točan intenzitet potpore će se odrediti FLAG natječajem.
Maksimalni iznos potpore po mjeri:	maksimalni iznos po projektu će se odrediti natječajem
Udio u ukupnoj alokaciji:	424.511,63 € / 20,7%
Predviđeni broj projekata:	8
Predviđeni broj zadržanih radnih mjesta:	1

5.4. Dodjeljivanje većeg intenziteta potpore

Osnovni intenzitet potpore je 50%. FLAG temeljem Uredbe (EU) 2021/1139 ima mogućnost dodjeljivanje većeg intenziteta potpore. Ako je dodijeljen veći intenzitet potpore, odnosno ako je korisnik zadovoljio predložene uvjete, intenzitet potpore može biti do 100%, neovisno o sektoru kojem pripada. Iznimno, intenzitet potpore za operacije kojima je korisnik javnopravno tijelo ili poduzeće kojem je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa iz članka 106. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju EU, ako je potpora odobrena za obavljanje takvih usluga, iznosi 100%.

U nastavku se nalaze obrazloženja za svaki kriterij vezano za povećanje potpore. Pojašnjenje kriterija će biti dodatno definirano natječajnom dokumentacijom i prilagođavat će se svakoj pojedinoj mjeri. U nastavku je pružen općeniti opis.

Zajednički interes

Operacija odnosno projekt ima „Zajednički interes“ ako ga provodi Zajednički korisnik i ako je u općem interesu članova Zajedničkog korisnika te opće javnosti. Takav projekt obuhvaća šire koristi za cijelu zajednicu..

Zajednički korisnik

Ovaj kriterij se odnosi na projekte koje provode pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu JLS-ova, organizacije civilnog društva/udruge..

Inovativnost

Projekt ima inovativne značajke, ako je to primjereno, na lokalnoj razini - odnosi se na projekte kojima se uvođenjem novih aktivnosti i/ili proizvoda i/ili usluga od strane prijavitelja (korisnika) direktno unaprijeđuje poslovanje i/ili djelovanje samog korisnika unutar lokalne zajednice (i na lokalnom području)..

Primjenom jednih od ovih kriterija za ostvarivanje većeg intenziteta potpore, FLAG Alba će omogućiti veći intenzitet potpore projektima koji donose najveću korist zajednici i potiču inovativnost u sektoru ribarstva.

5.5. Sinergijski karakter LRSR-a

5.5.1. Plavo gospodarstvo i doprinos ciljevima iz članka 29. Uredbe (EU) br. 2021/1139 i PRARH

Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice se provodi u okviru Prioriteta 3. Omogućivanje održivog plavoga gospodarstva u obalnim, otočnim i kopnenim područjima te poticanje održivog razvoja ribarskih i akvakulturnih zajednica i istoimenog Specifičnog cilja kako je definirano u članku 29. Uredbe (EU) br. 2021/1139 i u okviru Programa za ribarstvo i akvakulturu Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2021.-2027. godine.

Program naglašava kako lokalne zajednice trebaju optimizirati mogućnosti održivog plavog gospodarstva, posebno u ribarstvu i akvakulturi. Planirana je podrška za inovativne pristupe, dodavanje vrijednosti proizvodima, diversifikaciju aktivnosti i razvoj male infrastrukture. Naglasak je na jačanju okolišnih, kulturnih, socijalnih i ljudskih resursa, kao i poticanju uključivanja obitelji i zajednice.

LRSR Alba ima ključnu ulogu u ostvarivanju ciljeva održivog plavog gospodarstva i Prioriteta 3. iz PRARH-a za programsko razdoblje 2021.-2027. Doprinosi očuvanju prirodnih resursa, poticanju inovacija, podršci malim ribarskim zajednicama, očuvanju kulturne baštine i poboljšanju kvalitete života u ribarskim područjima. Kroz integrirani pristup i usmjerenost na održivost, LRSR Alba igra ključnu ulogu u promicanju održivog plavog gospodarstva u regiji.

Doprinos LRSR Alba

Održivost ribarskog sektora: LRSR Alba teži modernizaciji i diversifikaciji ribarskog sektora, promicanju održivih ribolovnih praksi i razvoju akvakulture, čime direktno doprinosi održivosti i konkurentnosti ovog sektora.

Očuvanje prirodnih resursa: Kroz mjere usmjerene na očuvanje morskog ekosustava i obalnih područja, LRSR Alba pridonosi očuvanju prirodnih resursa i biodiverziteta, što je u skladu s ciljevima iz Članka 29. i Prioriteta 3.

Potporna malim ribarskim zajednicama: LRSR Alba potiče razvoj lokalnih ribarskih zajednica, pružajući podršku malim ribarima, promovirajući lokalne proizvode i ojačavajući lokalnu ekonomiju.

Inovacije i tehnološki razvoj: LRSR uključuje mjere za tehnološku modernizaciju, digitalizaciju i inovacije u ribarskom sektoru, što je u skladu s ciljevima za promicanje inovacija i povećanje konkurentnosti.

Očuvanje kulturne baštine: LRSR Alba stavlja naglasak na očuvanje ribarske kulturne baštine, što doprinosi očuvanju identiteta i tradicija ribarskih zajednica.

Poboljšanje kvalitete života: Kroz različite mjere, LRSR Alba teži poboljšanju kvalitete života u ribarskim područjima, potičući socijalni i ekonomski razvoj.

Edukacija i podizanje svijesti: LRSR uključuje mjere za edukaciju, podizanje svijesti i jačanje kapaciteta lokalnog stanovništva, što je ključno za održivi razvoj i očuvanje prirodnih resursa.

5.5.2. Usklađenost s županijskim Planom razvoja Istarske županije

Postoji značajna usklađenost između ciljeva i mjera LRSR Alba i Posebnih ciljeva Plana razvoja Istarske županije. Oba plana naglašavaju važnost održivog razvoja, zaštite prirode, podrške ribarskom sektoru, kao i očuvanja kulturne baštine. Ovo ukazuje na usklađen pristup razvoju regije, s fokusom na održivost, inovacije i očuvanje lokalnog identiteta i resursa.

Energetska tranzicija i klimatske promjene

Cilj LRSR Alba za tranziciju prema zelenoj energiji u ribarstvu (Potreba 9) usklađen je s Posebnim ciljem 1.1 Istarske županije koji se odnosi na energetska tranziciju i suočavanje s klimatskim promjenama. Oba plana naglašavaju važnost korištenja obnovljivih izvora energije i smanjenje ovisnosti o fosilnim gorivima.

Održivi razvoj i zaštita prirode

Istarski plan razvoja ima posebne ciljeve koji se odnose na očuvanje okoliša, održivost i zaštitu prirode (Posebni ciljevi 1.3 i 1.4). Ovo je usklađeno s ciljevima LRSR Alba za očuvanje morskog okoliša i obalnih područja (Potrebe 7 i 8).

Ribarstvo i akvakultura

LRSR Alba ima specifične ciljeve i mjere koje se bave razvojem ribarskog sektora, što je relevantno za Istarsku županiju s obzirom na njen geografski položaj i resurse. Ova usklađenost se može vidjeti kroz poticanje konkurentnosti, održivosti, modernizacije i inovacija u ribarskom sektoru.

Kulturna baština i tradicija

Istarski plan razvoja ima snažan naglasak na očuvanju kulturne baštine i tradicije (Posebni cilj 4.2). To se poklapa s ciljevima LRSR Alba za oživljavanje kulturne i povijesne baštine ribarstva (Potreba 5) i digitalnu reprezentaciju i valorizaciju ribarske baštine (Potreba 6).

Turizam i održivost

Iako LRSR Alba ne spominje turizam direktno, fokus na održivost, očuvanje prirode i kulturne baštine indirektno podržava razvoj održivog turizma, što je ključni aspekt u Posebnim ciljevima Istarske županije.

5.5.3. Jačanje veza između različitih sektora i različitih vrsta dionika u okviru ribarstvenog područja

LRSR Alba doprinosi jačanju veza između različitih sektora i dionika unutar ribarstvenog područja kroz različite strategije i inicijative. LRSR Alba igra ključnu ulogu u stvaranju održivih, produktivnih veza između različitih sektora i dionika, doprinoseći socio-ekonomskoj stabilnosti i održivom razvoju ribarstvenog područja na sljedeći način:

- 1. Umrežavanje i poticanjem partnerstva:** Organizacijom događanja, radionica i stvaranjem komunikacijskih platformi, LRSR Alba okuplja različite dionike, uključujući sektor ribarstva i ostale vezane privatne sektore, javni sektor i civilni sektor, potičući dijalog i suradnju.
- 2. Suradnja na projektima:** Kroz poticanje i financijsku podršku zajedničkim inicijativama, LRSR jača sinergiju između sektora, pridonoseći održivom razvoju i inovacijama u ribarstvu.
- 3. Edukacija i izgradnja kapaciteta:** LRSR Alba provodi edukacije, te potiče razmjenu znanja i iskustava između različitih sektora, povećavajući njihove kapacitete i razumijevanje međusobnih potreba.
- 4. Promicanje održivosti i inovacija:** U okviru LRSR se podržavaju održive ribolovne prakse, inovacije u akvakulturi te inicijative usmjerene na očuvanje prirodnih resursa i biodiverziteta.
- 5. Povećanje vidljivosti i svijesti:** LRSR Alba provodi aktivnosti za podizanje svijesti o važnosti suradnje između sektora, promičući održivi razvoj i jačajući lokalnu ekonomiju.

5.5.4. Doprinos održivom plavom gospodarstvu i prioritetnim područjima strategije pametne specijalizacije (S3)

LRSR Alba ima značajan doprinos održivom plavom gospodarstvu i podržava ključne aspekte strategije pametne specijalizacije. Kroz svoje ciljeve i mjere, LRSR Alba promiče održivi razvoj, inovacije, očuvanje resursa i kulturne baštine, kao i digitalnu transformaciju, što su sve ključni elementi za postizanje održivog i konkurentnog regionalnog razvoja. LRSR doprinosi održivom plavom gospodarstvu i prioritetnim područjima strategije pametne specijalizacije (S3) na sljedeće načine.

Doprinos LRSR Alba održivom Plavom gospodarstvu:

Unapređenje sektora ribarstva: Kroz modernizaciju, inovacije i diversifikaciju ribarskog sektora, LRSR Alba izravno doprinosi održivom plavom gospodarstvu. Fokus na tehnološkoj modernizaciji, održivim ribolovnim praksama i razvoju akvakulture stvara temelje za održiviji i konkurentniji ribarski sektor.

Očuvanje Morskog Okoliša: Kroz mjere usmjerene na očuvanje morskog ekosustava i obalnih područja, LRSR Alba pridonosi održivom upravljanju morskim resursima, što je ključni aspekt plavog gospodarstva.

Valorizacija Ribarske Baštine: Promicanjem i očuvanjem ribarske kulturne i povijesne baštine, LRSR Alba doprinosi očuvanju identiteta i tradicija koje su povezane s plavim gospodarstvom, istovremeno potičući turizam i lokalni razvoj.

Digitalizacija i Obrazovanje: Uvođenje digitalnih alata i platformi za edukaciju i promociju ribarstva direktno podržava tranziciju prema modernijem i inovativnijem plavom gospodarstvu.

Doprinos Prioritetnim područjima Strategije pametne specijalizacije (S3):

Inovacije i Tehnološki Razvoj: LRSR Alba potiče tehnološku modernizaciju i inovacije u ribarstvu, što je usklađeno s prioritetima S3 koji se odnose na poticanje istraživanja, razvoja i inovacija.

Održivi Razvoj: Fokus na održivim praksama, očuvanju prirode i valorizaciji kulturne baštine odražava ciljeve S3 vezane uz održivi razvoj i očuvanje resursa.

Obrazovanje i Vještine: LRSR Alba stavlja naglasak na obrazovanje, edukaciju i podizanje svijesti, što je u skladu s ciljevima S3 za poboljšanje obrazovnih sustava i razvoj vještina potrebnih za podršku inovacijama i održivom razvoju.

Digitalna Transformacija: Prijedlozi za digitalnu promociju i edukaciju u LRSR Alba usklađeni su s ciljevima digitalne transformacije u strategiji S3, promovirajući upotrebu digitalnih tehnologija u različitim sektorima.

6. MEHANIZMI I NAČINI UPRAVLJANJA, PRAĆENJA I EVALUACIJE (NAČIN UPRAVLJANJA PROVEDBOM, NADZORA PROVEDBE I OCJENJIVANJA USPJEŠNOSTI PROVEDBE STRATEGIJE), KOJIMA SE DOKAZUJU KAPACITETI LOKALNE AKCIJSKE SKUPINE ZA PROVEDBU LRSR-A

6.1. Opis partnerstva

Lokalna akcijska grupa u ribarstvu FLAG Alba okuplja ukupno 32 člana, među kojima se nalazi 19 članova iz gospodarskog sektora, 8 članova iz civilnog sektora, te 5 članova iz javnog sektora.

Organizacijska struktura FLAG-a Alba sastoji se od Skupštine, Upravnog odbora, Voditelja, Predsjednika i Komisija za rješavanje prigovora u postupku odabira projekata.

Skupština je ključno i najviše tijelo FLAG-a, a čine je svi redovni članovi, koji zajedno donose ključne dokumente poput Statuta, Financijskog plana, Plana rada, te biraju i razrješavaju članove ostalih tijela FLAG-a.

Upravni odbor djeluje kao koordinator i tijelo koje izvršava tekuće poslove FLAG-a između dvije sjednice Skupštine, donoseći odluke unutar svoje nadležnosti, a sastoji se od 11 članova.

Skupština pri izboru članova Upravnog odbora vodi računa o pravilnoj zastupljenosti članova iz različitih sektora, osiguravajući ravnotežu između javnog, civilnog i gospodarskog sektora, te jamči da niti jedna grupa ne dominira odlučivanjem.

Voditelj FLAG-a Alba i Predsjednik FLAG-a se biraju od strane Skupštine na mandat od četiri godine, s mogućnošću ponovnog izbora. Oni obavljaju izvršne funkcije i druge zadatke definirane Statutom, a za svoj rad odgovorni su Skupštini FLAG-a Alba.

6.2. Kapacitet FLAG-a za provedbu LRSR

6.2.1. Ljudski kapacitet

FLAG Alba posjeduje značajne ljudske kapacitete za provedbu Lokalne razvojne strategije u ribarstvu (LRSR), ne samo kroz strukturirana tijela FLAG-a, već i kroz iskustvo i kompetencije svojih članova i administratora. FLAG Alba ima bogato iskustvo iz prethodnog programskog razdoblja 2014. – 2020., tijekom kojeg su realizirani brojni projekti, stvorene interne procedure i razvijene kompetencije koje su doprinijele uspješnoj provedbi LRSR. Ovo iskustvo ne samo da je omogućilo sticanje vrijednih znanja, već je i unaprijedilo sposobnost FLAG-a da učinkovito i kvalitetno provodi nove projekte unutar LRSR.

FLAG Alba ima jaku i kompetentnu strukturu koja uključuje Predsjednika FLAG-a, Voditeljicu, Savjetnicu za provedbu i praćenje LRSR, Stručnu suradnicu za projekte i provedbu LRSR, Stručnu suradnicu za LRSR. Svaki od ovih članova tima ima specifične vještine i iskustva koja doprinose uspješnoj provedbi LRSR.

Predsjednik FLAG-a ima razvijene vještine upravljanja timovima i vođenja programa i projekata.

Voditeljica FLAG-a ima 10-godišnje iskustvo na poziciji voditeljice, a prethodno je radila na poziciji višeg stručnog suradnika za međunarodne projekte u Gradu Labinu. Također, sudjelovala je u nekoliko edukacija za usavršavanje u području pripreme i provedbe EU projekata.

Savjetnicu za provedbu i praćenje LRSR, Stručnu suradnicu za projekte i provedbu LRSR, Stručnu suradnicu za LRSR s iskustvom u vođenju projekata velike vrijednosti i razvoju digitalnih vještina.

Sve zaposlene osobe u FLAG-u imaju visoku stručnu spremu, čime se osigurava visok nivo stručnosti i kompetencija unutar tima.

Sastav FLAG-a, na razini donošenja (Skupština) i provođenja odluka (Upravni odbor) jasno prikazuje tripartitno partnerstvo sastavljeno od relevantnih lokalnih dionika i jasno su podijeljene zadaće među tim tijelima u svrhu uspješne i transparentne provedbe LRSR.

6.2.2. Financijski kapacitet

FLAG Alba kontinuirano gradi stabilne financijske temelje koji su ključni za efikasnu provedbu Lokalne razvojne strategije u ribarstvu (LRSR). Glavni izvori financiranja u prošlom programskom periodu su proizlazili iz vlastitih prihoda, različitih financijskih instrumenata i većinom iz OPPRRH (iz mjere III.3. »Provedba strategija lokalnog razvoja – operacije koje podupiru FLAG-ovi (uključujući tekuće troškove i troškove vođenja)).

FLAG će i u budućem periodu za potrebe svog rada koristiti sredstva namijenjena tekućim troškovima i upravljanju LRSR u okviru Programa za ribarstvo i akvakulturu Republike Hrvatske (PRARH). FLAG planira koristiti do 25% ukupnih javnih izdataka planiranih unutar LRSR-a za pokrivanje tekućih troškova i troškova vođenja, sukladno pravilima PRARH-a.

Sredstva prikupljena od članarina, koja iznose 10.147,00 EUR godišnje, će se i u budućem razdoblju koristiti se za predfinanciranje tekućih troškova i aktivnosti animacije, pridonoseći stabilnosti i održivosti financijskog kapaciteta FLAG-a.

Iako se suočava s globalnim izazovima inflacije, FLAG Alba zadržava stabilne financijske temelje, osiguravajući tako kontinuiranu provedbu LRSR-a i održiv razvoj lokalne ribarske zajednice. FLAG Alba je kroz ovu LRSR osigurao čvrst financijski kapacitet, spreman za učinkovitu provedbu LRSR-a i podršku razvoju lokalne ribarske zajednice u budućem razdoblju.

6.3. Praćenje i evaluacija LRSR

FLAG Alba posvećuje posebnu pažnju stalnom praćenju i evaluaciji provedbe LRSR, s ciljem osiguravanja učinkovitosti, efikasnosti i pravovremenosti implementacije LRSR. Kontinuirani monitoring obuhvaća analizu financijskih i operativnih aspekata provedbe, kao i mjerenje učinka projekata i inicijativa financiranih kroz LRSR.

Praćenje provedbe aktivnosti: Ovaj pristup uključuje godišnje praćenje realizacije planiranih aktivnosti, s ciljem osiguravanja njihove pravovremene i efikasne provedbe. Ovo uključuje prilagodbu plana aktivnosti stvarnim uvjetima na terenu.

Evaluacija Provedbe LRSR: Proces evaluacije fokusira se na ocjenjivanje kvalitete, sadržaja i postignuća inicijativa financiranih kroz LRSR, kao i na analizu uspješnosti provedbe mjera strategije.

Sadržaj praćenja:

- Izvršenje financijskog i akcijskog plana za svaku godinu
- Utrošak proračunskih sredstava
- Broj prijavljenih projekata, s pripadajućim analitičkim podacima
- Pravovremenost i obujam provedbe planiranih aktivnosti
- Ažuriranje Baze projekata

- Izmjene i prilagodbe LRSR-u prema potrebama i promjenama u PRARH-u

FLAG će koristiti Indikatore za mjerenje učinka za praćenje rada i uspješnosti provedbe mjera LRSR-a.

Godišnja izvješća

FLAG će svake godine dostavljati godišnje izvješće o radu Upravljačkom tijelu, najkasnije do 15. veljače tekuće financijske godine za prethodnu financijsku godinu.

Evaluacija

FLAG će izraditi Plan evaluacije LRSR-a koji će odgovoriti na ključna pitanja vezana uz uspješnost i učinkovitost provedbe strategije. Pitanja za evaluaciju bit će detaljno razrađena kako bi se osigurala sveobuhvatna analiza i vrednovanje LRSR-a.

FLAG Alba je uspostavio robustan i transparentan sustav praćenja i evaluacije, koji će omogućiti kontinuirano unaprjeđenje provedbe LRSR-a, te osigurati da se resursi koriste na najučinkovitiji način.

6.3.1. Indikatori za Mjerenje Učinka LRSR

Za praćenje učinkovitosti LRSR koriste se specifični indikatori navedeni u Prilogu 4. Oni brojčano i postotno prikazuju ciljne vrijednosti i očekivane rezultate do kraja provedbe LRSR.

6.3.2. Vrednovanje LRSR

Vrednovanje Lokalne razvojne strategije u ribarstvu (LRSR) ključno je za osiguravanje uspješnosti i efikasnosti provedenih aktivnosti i projekata. Ovaj proces omogućava praćenje napretka, analizu učinka te pruža osnovu za daljnje poboljšanje i prilagodbu strategije. Podaci prikupljeni tijekom provedbe LRSR koriste se za izradu detaljnih izvještaja koji pružaju uvid u različite aspekte provedbe strategije. Zaposlenici FLAG-a, ili vanjski stručnjaci angažirani za tu svrhu, odgovorni su za pripremu ovih izvještaja, koji uključuju informacije o provedenim kontrolama, održanim sastancima, aktivnostima, financijskim detaljima projekata i drugim relevantnim podacima.

Vrednovanje LRSR provodi se interno, od strane zaposlenika FLAG-a zaduženih za praćenje i evaluaciju, ili uz pomoć vanjskog stručnjaka angažiranog za tu svrhu. Ova evaluacija uključuje sveobuhvatnu analizu učinka i učinkovitosti provedenih aktivnosti i projekata, s ciljem identifikacije područja koja zahtijevaju poboljšanja ili prilagodbe. Rezultati evaluacije bit će transparentno prezentirani svim zainteresiranim stranama, uključujući članove FLAG-a, lokalnu zajednicu i druge relevantne aktere. Ova transparentnost osigurava da svi uključeni imaju priliku razumjeti učinke provedbe LRSR i sudjelovati u procesu kontinuiranog poboljšanja.

6.4. Opis postupka odabira projekta na razini FLAG-a

Postupak odabira projekata započinje objavom natječaja, gdje se jasno navode kriteriji za prijavu, vrste prihvatljivih projekata/korisnika/troškova, dostupna sredstva i rokovi.

Potencijalni (prihvatljivi) podnositelji se potom mogu javiti na natječaj pripremom i podnošenjem projektnih prijedloga. Ovi prijedlozi trebaju biti dobro razrađeni, s jasnim planom aktivnosti, proračunom i potrebnom dokumentacijom koja potkrepljuje njihovu izvedivost i usklađenost s ciljevima FLAG-a.

FLAG zaprima prijave projekata za FLAG Natječaj, a nakon zaprimanja zahtjeva za potporu provodi se administrativna kontrola koja, ujedno, predstavlja i 1. fazu, a za kojom slijedi 2. faza koja predstavlja kvalitativno ocjenjivanje prijave od strane Ocjenjivačkog odbora/FLAG administratora kojeg imenuje nadležno tijelo FLAG-a.

Ocjenjivači/FLAG administratori provjeravaju usklađenost projekta s uvjetima prihvatljivosti i kriterijima odabira iz LRSR, utvrđuju se prihvatljivi troškovi/aktivnosti i iznosi, intenzitet i iznos javne potpore te broj bodova po projektu uvidom u zaprimljene dokumente. FLAG može tražiti dopunu dokumentacije ili dodatna obrazloženja/ispravke vezane uz dostavljenu dokumentaciju prijavitelja.

Rang lista projekata s pratećom dokumentacijom upućuje se na odlučivanje Upravnom odboru FLAG-a.

Popis projekata koji su odabrani od strane FLAG-a bit će objavljen na mrežnoj stranici FLAG-a nakon utvrđivanja rang liste odabranih projekata.

Kroz cijeli ovaj proces, FLAG ima ključnu ulogu u podršci, praćenju i osiguravanju da se projekti provode u skladu s postavljenim ciljevima i standardima, te u isto vrijeme potiče suradnju i izgradnju kapaciteta unutar lokalne ribarske zajednice.

7. FINANCIJSKI PLAN PROVEDBE LRSR-A I RADA FLAG-A

LRSR je ključni dokument koji usmjerava djelovanje FLAG-a prema održivom razvoju ribarstva i priobalnih zajednica. Za uspješnu provedbu LRSR važno je imati jasno definiran financijski i akcijski plan. Financijski plan pruža pregled alokacije sredstava po ciljevima i mjerama LRSR-a, dok akcijski plan razrađuje vremensku dinamiku raspisivanja FLAG natječaja.

Planirani financijski plan za objavu FLAG natječaja ima za cilj osigurati transparentno i učinkovito korištenje sredstava namijenjenih provedbi LRSR Alba. Ukupna alokacija iznosi 2.051.806,22 EUR, od kojih se 1.538.854,67 EUR (75%) koristi za financiranje projekata/operacija kroz FLAG natječaje, dok se preostalih 512.951,55 EUR (25%) koristi za tekuće troškove i troškove vođenja. Sredstva su planirana i raspoređena sukladno identificiranim potrebama, temeljem zaprimljenih projektnih prijedloga i međusobnim raspravama svih uključenih sektora.

Za Cilj 1 je ukupno raspoređeno 385.598,07 EUR (18,8% ukupne alokacije), a za Cilj 2. je 1.153.256,60 EUR (56,2% ukupne alokacije).

Tablica 18. Financijski plan provedbe LRSR

<i>Cilj / mjera</i>	<i>Financijska alokacija (EUR)</i>	<i>Udio u ukupnoj alokaciji za operacije</i>	<i>Udio u ukupnoj alokaciji</i>
<i>Cilj 1</i>	385.598,07	25,1%	18,8%
<i>Mjera 1</i>	229.943,80	14,9%	11,2%
<i>Mjera 2</i>	155.654,26	10,1%	7,6%
<i>Cilj 2</i>	1.153.256,60	74,9%	56,2%
<i>Mjera 3</i>	728.744,97	47,4%	35,5%
<i>Mjera 4</i>	424.511,63	27,6%	20,7%
<i>Ukupno operacije</i>	1.538.854,67	100,0%	75,0%
<i>Tekući troškovi i troškovi vođenja</i>	512.951,55	n/p	25,0%
UKUPNO	2.051.806,22	n/p	100,00%

Tablica 19. Financijski plan provedbe LRSR po godinama

Mjera LRSR	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupno
Mjera 1	0	45.988,76	45.988,76	45.988,76	45.988,76	45.988,76	0	229.943,80
Mjera 2	0	38.913,57	0	38.913,57	38.913,57	38.913,57	0	155.654,26
Mjera 3	0	364.372,48	0	364.372,48	0	0	0	728.744,97
Mjera 4	0	84.902,33	84.902,33	84.902,33	84.902,33	84.902,33	0	424.511,63
Provedba projekata / operacija	0	534.177,14	130.891,09	534.177,14	169.804,65	169.804,65	0	1.538.854,67
Tekući troškovi i troškovi vođenja	32.951,55	80.000,00	80.000,00	80.000,00	80.000,00	80.000,00	80.000,00	512.951,55
UKUPNO	32.951,55	614.177,14	210.891,09	614.177,14	249.804,65	249.804,65	80.000,00	2.051.806,22

Tablica 20. Akcijski plan provedbe LRSR

Mjera LRSR	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupno
Mjera 1	0	1	1	1	1	1	0	5
Mjera 2	0	1	0	1	1	1	0	4
Mjera 3	0	1	0	1	0	0	0	2
Mjera 4	0	1	1	1	1	1	0	5
UKUPNO	0	4	2	4	3	3	0	16

8. PRILOZI

8.1. Prilog 1. Popis kulturnih dobara na području FLAG-a ALBA

U sljedećim tablicama nalazi se popis zaštićenih (i preventivno zaštićenih*) kulturnih dobara po registarskom broju, mjestu, nazivu i vrsti, za sve JLS ribarstvenog područja FLAG-a ALBA.

Kao izvor podataka korištene su službene stranice Ministarstva kulture i medija <https://registar.kulturnadobra.hr/#/> - Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, na dan 03.10.2023. godine.

Tablica 21. Popis zaštićenih kulturnih dobara na području Grada Labina

Registarski broj	Mjesto	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
Z-352	Labin	Crkva sv. Nikole	Nepokretna pojedinačna
Z-353	Labin	Gradska loža	Nepokretna pojedinačna
Z-354	Labin	Crkva sv. Kuzme i Damjana	Nepokretna pojedinačna
Z-355	Labin	Crkva sv. Marije Magdalene kod groblja	Nepokretna pojedinačna
Z-356	Labin	Palača Battiala-Lazzarini, danas zgrada Narodnog muzeja	Nepokretna pojedinačna
Z-357	Labin	Gradska vrata sv. Flora	Nepokretna pojedinačna
Z-576	Labin	Palača Franković-Vlačić	Nepokretna pojedinačna
Z-577	Labin	Palača Scampicchio	Nepokretna pojedinačna
Z-578	Labin	Rodna kuća Giuseppine Martinuzzi	Nepokretna pojedinačna
Z-579	Labin	Crkva rođenja Blažene Djevice Marije	Nepokretna pojedinačna
Z-870	Rabac	Crkva sv. Andrije	Nepokretna pojedinačna
Z-2719	Više adresa	Rudarsko-industrijski kompleks "Pijacal"	Nepokretna pojedinačna
RRI-0038-1962.	Labin	Kulturno-povijesna cjelina grada Labina	Kulturno povijesna cjelina
Z-3665	Kranjci	Crkva sv. Flora	Nepokretna pojedinačna
RRI-439	Labin	Ugljenokop Tupljak	Nepokretna pojedinačna
Z-7371		Labinska skupina govora	Nematerijalna

Tablica 22. Popis zaštićenih kulturnih dobara na području Općine Kršan

Registarski broj	Mjesto	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
Z-351	Kršan	Kaštel	Nepokretna pojedinačna
Z-360	Plomin	Crkva sv. Jurja Starog	Nepokretna pojedinačna
Z-580	Nova Vas	Crkva sv. Duha	Nepokretna pojedinačna
Z-1380	Jesenovik	Crkva sv. Kvirina na groblju	Nepokretna pojedinačna
RRI-0293-1972.	Jesenovik	Kulturno-povijesna cjelina Trdoslavići (Jesenovik)	Kulturno povijesna cjelina
RRI-0245-1970.	Kožljak	Kulturno-povijesna cjelina Katun	Kulturno povijesna cjelina
RRI-0292-1972.	Šušnjeveca	Kulturno-povijesna cjelina Šušnjeveca	Kulturno povijesna cjelina
RRI-0039-1962.	Plomin	Kulturno-povijesna cjelina Plomina	Kulturno povijesna cjelina
Z-244	Kršan	Ostaci potonulog ratnog broda TA-36 (Stella Polare)	Arheologija
Z-2480	Više adresa	Stambeno-gospodarska cjelina u Brankovićima	Nepokretna pojedinačna
Z-3360	Žejane	Istro-rumunjski govori	Nematerijalna
Z-4015	Polje Čepić	Bivši pavlinski samostan sv. Marije	Nepokretna pojedinačna
Z-4555	Zagorje	Crkva sv. Katarine	Nepokretna pojedinačna
RRI-291	Nova Vas	Kulturno-povijesna cjelina Nova Vas	Kulturno povijesna cjelina
Z-7519	Kožljak	Ruševine kaštela Kožljak	Nepokretna pojedinačna

Tablica 23. Popis zaštićenih kulturnih dobara na području Općine Raša

Registarski broj	Mjesto	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
Z-2430	Skitača	Crkva sv. Mateja	Nepokretna pojedinačna
Z-4554	Trgetari	Ruševine crkve sv. Jeronima	Arheologija
P-6363, I-48	Raša	Kulturno-povijesna cjelina raša	Kulturno povijesna cjelina*
P-6344	Raša	Sklop raške toplane	Nepokretna pojedinačna*

Tablica 24. Popis zaštićenih kulturnih dobara na području Općine Sveta Nedelja

Registarski broj	Mjesto	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
Z-607	Više adresa	Stancija Dubrova – ladanjski arhitektonski sklop labinske patricijske obitelji Franković-Vlačić	Nepokretna pojedinačna
Z-2473	Više adresa	Ladanjski sklop Lazzarini s crkvom sv. Martina i kapelom Gospe od zdravlja	Nepokretna pojedinačna
Z-2483	Šumber	Kulturno-povijesna cjelina naselja Šumber s kaštelom	Kulturno povijesna cjelina

Tablica 25. Popis zaštićenih kulturnih dobara na području Općine Pićan

Registarski broj	Mjesto	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
Z-584	Pićan	Crkva sv. Mihovila	Nepokretna pojedinačna
RRI-0040-1962.	Pićan	Kulturno-povijesna cjelina Pićana	Kulturno povijesna cjelina

8.2. Prilog 2. Popis Natura 2000 (Ekološka mreža) područja na teritoriju FLAG-a ALBA
U sljedećoj tablici nalazi se popis Natura 2000 (Ekološka mreža) područja na teritoriju ribarstvenog područja FLAG-a ALBA, prema Direktivi o pticama (SPA/POP) i Direktivi o staništima (SCI/POVS).

Kao izvor podataka korištene su službene stranice Web portala - Informacijskog sustava zaštite prirode – Bioportal na dan 13.10.2023. godine.

Tablica 26. Popis Natura 2000 (Ekološka mreža) područja na teritoriju FLAG-a, prema Direktivi o pticama i Direktivi o staništima)

PODRUČJA EKOLOŠKE MREŽE RH (EU EKOLOŠKE MREŽE NATURA 2000) na području FLAG-a ALBA			
R.br.		Naziv područja	Oznaka
1.	Područja očuvanja značajna za ptice - POP (Područja posebne zaštite - SPA)	Učka i Čićarija	HR1000018
2.	Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove - POVS (Područja od značaja za Zajednicu - SCI)	Park prirode Učka	HR2000601
3.		Istra - Čepičko polje	HR2001486
4.		Uvala Remac	HR3000463
5.		Podmorje kod Rabca	HR3000470
6.		Uvala Škvaranska - Uvala Sv. Marina	HR3000471
7.		Ušće Raše	HR3000432
8.		Ponor Bregi	HR2001133
9.		Rudnik ugljena; Raša	HR2001239
10.		Boljunsko polje	HR2001215
11.		Čepić tunnel	HR2001434
12.		Plomin – Mošćenička draga	HR3000002
13.		Poluotok Ubaš	HR2001334
14.		Pazinština	HR2001365
15.		Dolina Raše	HR2001349

Izvor: <https://www.bioportal.hr/gis/>

8.3. Prilog 3. Popis poduzetnika i zaposlenih (2020.-2022.) na području FLAG-a ALBA
U sljedećoj tablici nalazi se popis poduzetnika na području FLAG-a ALBA po JLS, a prema djelatnosti (NKD 2007) i broju zaposlenih, u periodu od 2020.-2021. godine.

Kao izvor podataka korištene su službene stranice Hrvatske gospodarske komore (Digitalna komora, Statistika) na dan 18.10.2023. godine.

Tablica 27. Popis poduzetnika i zaposlenih u periodu od 2020.-2022. na području FLAG- a ALBA

JLS	BROJ PODUZETNIKA (NKD 2007)																			UKUPNO
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	
GRAD LABIN																				
2020.	12	1	50	4	3	71	110	18	51	20	0	43	99	31	1	4	5	7	18	548
2021.	11	1	54	3	2	77	100	14	49	23	1	45	95	32	1	4	6	6	22	546
2022.	11	1	57	3	2	80	102	15	67	24	1	54	100	34	1	4	6	4	26	592
OPĆINA KRŠAN																				
2020.	9	0	16	1	0	11	26	7	9	3	0	10	6	4	0	0	0	0	2	104
2021.	7	0	15	1	0	12	28	7	9	3	0	9	7	4	0	0	0	0	2	104
2022.	7	0	18	1	0	15	27	6	8	3	0	7	7	4	0	0	0	0	2	105
OPĆINA PIČAN																				
2020.	1	0	14	0	0	5	9	6	2	1	0	1	7	3	0	0	0	1	0	50
2021.	1	0	13	0	0	4	6	8	1	1	0	1	7	3	0	0	0	1	0	46
2022.	1	0	14	0	0	5	7	10	0	1	0	1	7	3	0	0	0	1	0	50
OPĆINA RAŠA																				
2020.	1	1	8	0	0	7	9	2	7	0	0	6	3	1	0	0	0	1	3	49
2021.	2	0	7	0	0	9	9	2	9	0	0	6	5	1	0	0	0	1	2	53
2022.	2	0	7	0	0	7	9	2	9	1	0	6	6	1	0	0	0	2	3	55
OPĆINA SVETA NEDELJA																				
2020.	2	0	8	0	0	14	10	1	7	0	0	1	6	1	0	1	0	0	1	52
2021.	2	0	9	0	0	17	11	1	6	0	1	2	10	1	0	1	1	0	1	63
2022.	1	0	10	0	0	21	13	1	6	2	1	4	11	2	0	0	0	0	1	73
UKUPNO FLAG 2020.																				803
UKUPNO FLAG 2021.																				812
UKUPNO FLAG 2022.																				875
BROJ ZAPOSLENIH																				UKUPNO
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S		
GRAD LABIN																				
21	0	769	2	176	578	352	105	289	374	0	38	227	131	3	18	24	6	31	3.144	
23	0	854	5	173	597	338	116	362	393	0	43	227	134	4	18	24	5	34	3.350	
15	0	888	5	174	672	336	130	432	397	0	52	236	141	3	17	22	3	44	3.567	
OPĆINA KRŠAN																				
30	0	283	0	0	38	120	50	11	1	0	1	21	9	0	0	0	0	1	565	
27	0	285	0	0	38	128	59	14	1	0	1	25	12	0	0	0	0	1	591	
26	0	322	0	0	38	130	52	19	1	0	1	26	12	0	0	0	0	1	628	
OPĆINA PIČAN																				
3	0	343	0	0	19	19	47	6	2	0	0	14	1	0	0	0	20	0	474	
3	0	317	0	0	16	12	49	0	2	0	0	15	3	0	0	0	0	16	433	
3	0	311	0	0	24	17	59	0	2	0	0	15	6	0	0	0	11	0	448	

OPĆINA RAŠA																			
0	1	356	0	0	43	11	3	3	0	0	4	2	2	0	0	0	4	1	430
1	0	365	0	0	48	14	1	8	0	0	4	7	2	0	0	0	3	1	454
1	0	378	0	0	34	11	2	13	1	0	4	5	1	0	0	0	3	3	456
OPĆINA SVETA NEDELJA																			
6	0	16	0	0	36	40	9	17	0	0	0	24	0	0	1	0	0	1	150
6	0	54	0	0	48	35	10	15	0	0	1	29	0	0	1	0	0	1	200
7	0	27	0	0	51	38	10	17	2	0	2	29	2	0	0	0	0	1	186
UKUPNO FLAG 2020.																			4.763
UKUPNO FLAG 2021.																			5.028
UKUPNO FLAG 2022.																			5.285

8.4. Prilog 4. Indikatori za mjerenje učinka provedbe LRSR Alba

Ciljevi/Prioritet LRSR	Mjera LRSR	Pokazatelj ostvarenja	Ciljana vrijednost	Pokazatelji rezultata	Ciljana vrijednost	Pokazatelji uspješnosti
Cilj 1 /P 1.1 - 1.2	Mjera 1	CO01 Broj operacija	14	CR07 Očuvana radna mjesta (br. osoba)	9	• Modernizirana i integrirana infrastruktura povezana s ribarstvom • Iskorišteni bogati prirodni resursi regije i poboljšana konkurentska pozicija sektora • Bolja povezanost ribara i omogućena veća dodana vrijednost njihovim proizvodima • Digitalna transformacija i obrazovanje u sektoru ribarstva • Integrirana digitalna rješenja i edukativne platforme • Promovirane tradicionalne vrijednosti i kvaliteta proizvoda • Povećana svijest i zanimanje sektora ribarstva i akvakulture • Unaprijeđena konkurentnost i održivost GSR-a • Moderniziran i diversificiran sektor ribarstva • Poboljšana infrastruktura
	Mjera 2	CO01 Broj operacija	6	CR13 Aktivnosti suradnje među dionicima (br. djelovanja)	2	

Cilj 2 /P 2.1 - 2.2	Mjera 3	CO01 Broj operacija	11	CR07 Očuvana radna mjesta (br. osoba)	2	• Smanjen utjecaj na okoliš i smanjeni troškovi energenata ulaganjima u OIE • Modernizirana i diversificirana marikultura • Oživljena bogata kulturna i povijesna baština • Očuvan identitet i naslijeđe regije, te potaknut turizam i srodne djelatnosti • Valorizirana ribarska baština kroz digitalizaciju i inovativnu interpretaciju • Očuvana i regenerirana obalna područja • Očišćen morski okoliš, recikliran otpad i stvoreni inovativni proizvodi iz otpada
	Mjera 4	CO01 Broj operacija	8	CR13 Aktivnosti suradnje među dionicima (br. djelovanja)	7	